

# geeft ruimte

#4

magazine

**"Ik heb er  
enorm veel  
zin in"**

~ Kennismakingsinterview met  
nieuwe directeur Agnes Mulder

**Ondernemers groeien  
sneller met subsidie**

Ondersteuning om niet te  
verdwalen in het subsidiedoolhof

**De medewerker  
van de toekomst  
heb je al in huis**

Duurzame inzetbaarheid

**De hin mei  
gouden aaien  
moat ek fuorre  
wurde**

# Luisteren en gehoord worden

**We leven in een wereld waarin het lijkt dat we steeds harder moeten schreeuwen om gehoord te worden. "De politiek luistert niet meer en weet niet meer waar het echt over zou moeten gaan," is een veelgehoorde opmerking.**



**T**oen Bernard Wientjes in 2005 van het Noorden naar Den Haag afreisde om voorzitter van VNO-NCW Nederland te worden, bracht hij een ander geluid. Het ging Bernard niet om grote woorden die zo luid mogelijk moesten worden uitgesproken. Het ging erom dat er geluisterd werd; op de momenten dat het er toe deed. En zo heeft hij veel voor ons als werkgevers voor elkaar gekregen. Luisteren en oprechte interesse, dat maakte Bernard sterk.

Als we dit naar onze noordelijke vereniging vertalen dan doen we er goed aan om naar elkaar te luisteren. Elkaars verhalen te horen. Verhalen waar we van kunnen leren, verhalen die ons inspireren, verhalen die verbinden en verhalen waarmee we op pad kunnen. Op pad om te zorgen dat we een beter ondernemersklimaat krijgen. Dat laatste is een belangrijke reden om lid te zijn van VNO-NCW Noord, MKB Noord of JNO.

Als we slechts toekijken hoe er steeds maar weer regels en plannen over ons worden uitgestrooid die niet uitvoerbaar zijn of niet aansluiten bij de praktijk waar wij elke dag in staan, dan wordt ondernemen steeds moeilijker. Dus luisteren en gehoord worden is het devies!

En als het gaat om van elkaar leren, inspireren en verbinden dan faciliteert dit ledenmagazine je daar in. We schotelen je in deze vierde editie weer een aantal mooie verhalen voor. Je hoeft er niet om te schreeuwen. Je hoeft even helemaal niets te zeggen. Een moment van ontspanning op de bank met een kop koffie of thee erbij en lekker lezen. Lezen over de mooie bedrijven die het Noorden rijk is en over de onderwerpen die ons bezighouden.

Hopelijk maken deze verhalen je nieuwsgierig. Nieuwsgierig naar de verhalen van al die andere leden. Waar zijn zij mee bezig? Misschien zie je mogelijkheden om samen te werken? Misschien kun jij ze helpen? Of misschien andersom.

We hopen je weer snel te zien op één van onze bijeenkomsten!

**Sieger Dijkstra,**

Voorzitter VNO-NCW Noord

# Colofon

## GeeftRuimte Magazine, vierde editie, juni 2023

GeeftRuimte Magazine is een onafhankelijke uitgave van de vereniging VNO-NCW MKB Noord. Het magazine komt één keer per jaar uit en wordt verspreid onder alle leden van VNO-NCW Noord en MKB Noord en externe contacten. De oplage is 1.800. De prijs bij losse verkoop: € 18,-

## Bladcoördinatie en eindredactie

Björn de Vries, Rik van der Es

## Met tekstbijdragen van

Silvia Kooij, Jurgen Elshof, Gretha Postmus, Sieger Dijkstra, Joyce Walstra, Matthijs Noordhoek, Sander Klijn, Inge Meijerink, Remko Travaille, Sandra Pot, Rik van der Es, Gemma Groot Koerkamp, Björn de Vries, Jean-Paul Taffijn, Ron Overbeek, Erik Dieleman, Hanzehogeschool Groningen, Deloitte

## Fotografie en illustraties

VNO-NCW MKB Noord, JAV Studio's, Diepzeekonijn, Ronald Zijlstra Fotografie, Jan Buwalda, Shutterstock, De Friesland, Rabobank, CDA, VNO-NCW, Hanzehogeschool, Deloitte, Neways, eigen bezit geïnterviewden

## Ontwerp en opmaak

FIZZ Digital Agency

## Druk

Veldhuis Media

## Met dank aan

Iedereen die een bijdrage heeft geleverd aan deze uitgave, zoals alle geïnterviewden, redactieleden, e.a.

## Strategisch partners



Rabobank



Deloitte.



TALENT PERFORMANCE



Noorderpoort



Alfa-college

## Kennispartners



De Friesland



## Founding partner



Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever VNO-NCW MKB Noord.



# Inhoudsopgave

Energie en versnelling in circulariteit <b>KLIMAAT EN BEDRIJF</b>	6
Hot topic Drenthe	9
Actueel nieuws	10
Bestuurder in bedrijf <b>ONDERNEMERSCHAP</b>	11
Column MKB Noord-voorzitter Joyce Walstra	13
Het gezamenlijke belang van ondernemers en hun accountant <b>ONDERNEMERSCHAP</b>	14
Een dag uit het leven van Winand Quaedvlieg	16
Inspiratiepagina	17
Hot topic Friesland	18
Ondernemers groeien sneller met subsidie <b>ONDERNEMERSCHAP</b>	19
De medewerker van de toekomst heb je al in huis <b>MAATSCHAPPELIJK EN VITAAL ONDERNEMEN</b>	22
Samen bereik(baar) je meer dan alleen <b>INFRASTRUCTUUR EN MOBILITEIT</b>	24
Kennismakingsinterview Agnes Mulder	26
Nieuwe M&C-tool concreet en bruikbaar voor alle werkgevers <b>ARBEIDSMARKT EN ONDERWIJS</b>	28
Gelukkig hebben we de foto's nog	30
Hot topic Groningen	34
Column duo-voorzitter JNO Matthijs Noordhoek	35
Van kracht naar kans - ondernemers nemen de regie	36
Leren zit in ons noordelijke DNA <b>ARBEIDSMARKT EN ONDERWIJS</b>	38
Ondernemerskansen van bodem tot buik <b>MAATSCHAPPELIJK EN VITAAL ONDERNEMEN</b>	40
Het perspectief op een carrière in het Noorden <b>ARBEIDSMARKT EN ONDERWIJS</b>	42
Nieuw: Forever Young!	44
Inspiratiepagina	45
Een bijzonder bedrijf: Neways uit Leeuwarden	46
Taal Werkt! prijsvraag	48
Een bewuste keuze voor een toezichhoudende rol	49
Borreltijd	51





**KLIMAAT EN BEDRIJF**

# Energie en versnelling in circulariteit



**Meters maken met hergebruik en duurzaam werken, daaraan werkt de Vereniging Circulair Groningen (VCG) die op 6 april 2023 werd opgericht. “Er zijn vele circulaire initiatieven in Groningen,” zegt kwartiermaker Bart Volkers. “Maar ze zijn versnipperd. Het is hoog tijd voor een vereniging die initiatieven onder één paraplu verenigt en voor energie en versnelling zorgt.”**

**J**ohn Vernooij, algemeen directeur van Omrin en bestuurder bij VCG, vertelt over het ontstaan: “In 2016 zijn we samen met Rabobank en vijf andere bedrijven de Vereniging Circulair Friesland gestart. Hier hebben we geleerd dat het verenigingsmodel - het gezamenlijk doen en naar een doel toewerken - uitzonderlijk goed werkt. In een vereniging breng je partijen bijeen die elkaar anders niet treffen. Samen is het gemakkelijker om die eerste stap te zetten, kennis te vermeerderen en *funding* aan te trekken. Je zit in een omgeving waar actie zit en anderen ook snel gaan. Dat is enorm stimulerend.”

#### Tussenstap

Bart: “Vorig jaar zijn we gestart met het noordelijke samenwerkingsproject Noord-Nederland Verdient Circulair. Dit is gefinancierd door SNN en Noordelijke Provincies en onder meer Rabobank, VNO-NCW MKB Noord en Circulair Friesland participeerden erin. Dit project heeft de opstart van Circulair Groningen mede mogelijk gemaakt.”

#### Energie

De kennis en ervaring die John en Bart in Friesland hebben opgedaan, komt nu naar Groningen. John: “De gemeente Groningen is meteen aangehaakt, net als Groningen Seaports en Rabobank. We merkten dat Groningse bedrijven echt op deze vereniging zaten te wachten. Bij de oprichting hadden we al vijftig leden. Ik ben zeer enthousiast over de energie en het perspectief in Groningen.” “We maken een vliegende start,” zegt ook Carlo Ezinga, directeur Coöperatieve Rabobank en bestuurslid VCG. “John is enorm bevlogen en Bart weet

precies hoe het zit. Als Rabobank hebben we ingang bij heel veel Groningse bedrijven. Daarmee gaat het vliegwiel los. Een mooiere basis kun je je als vereniging niet wensen.”

#### Verbinding leggen

Hoe gaat het verder vanaf die mooie basis? Bart: “In een vereniging doe je het met elkaar. De leden zijn de voetballers die het spel spelen en gaan scoren. Wij verbinden, faciliteren, stimuleren en agenderen. Bijvoorbeeld met CIRCO, een landelijk programma. CIRCO activeert - met steun van de overheid - ondernemers om producten, diensten en businessmodellen te herontwerpen om vervolgens circulair te ondernemen. Vanaf september starten we een CIRCO Hub Groningen en gaan we CIRCO-tracks stimuleren. Bedrijven die in dezelfde keten werken, of anderszins aan elkaar gelieerd zijn, gaan in een track samen een circulair businessmodel definiëren. De tracks zijn een mooie manier om bedrijven te verbinden en te verleiden.”

## WE MAKEN EEN VLIEGENDE START

#### Kennis delen

Net als in Friesland is het *biobased* en circulair bouwen kansrijk in Groningen. Bart: “Rabobank pakt deze handschoen op en organiseert kennistafels, van waaruit gezamenlijke projecten zullen ontstaan. Daarnaast is het





belangrijk dat we de link leggen met het onderwijs. Ons doel is dat de circulaire economie wordt meegenomen in het onderwijsaanbod. Niet zozeer als aparte opleiding, maar geïntegreerd in Bouwkunde, Bedrijfskunde enzovoort. Bedrijven kunnen stageplekken, *traineeships* en vacatures openstellen, en hun voordeel doen met die kennis. De studenten worden zo de luis in de pels van de circulaire vernieuwing.”

### Motivatie

De VCG wil op dus vele manieren energie en versnelling losmaken rond circulariteit. “De noodzaak is groot”, zegt John. “World Overshoot Day was dit jaar al op 12 april. Ik geloof erin dat we een betere wereld kunnen creëren en dat het Noorden daaraan kan bijdragen. Daar haal ik zelf zeker mijn energie en motivatie uit. Daarnaast is er de zakelijke kant. Omrin is in 2012 begonnen met circulair ondernemen en juist daardoor zijn we ongekend gegroeid. Als bedrijf krijg je te maken met schaarste aan grondstoffen waardoor je andere keuzes moet maken. De jongere generatie werknemers wil impact maken en alleen werken bij bedrijven die circulair ondernemen. Ook klanten worden kritischer op circulariteit. Voor ondernemers is het niet de vraag of ze circulair moeten ondernemen, maar hoe en wanneer. Als je dat in gezamenlijkheid kunt doen, is dat winst.”

### Noorden

Carlo sluit zich hierbij aan. “Rabobank helpt ondernemers met de uitdagingen en kansen van deze tijd, zoals circulair ondernemen. Daarom zetten we ons netwerk, onze kennis en middelen hier graag voor in. Als ondernemers goed voorbereid zijn op een duurzame toekomst, verlengen ze hun bestaansrecht en levensduur. Vanuit Groningen hebben we steeds met bewondering naar Circulair Friesland gekeken. Het zou geweldig zijn als we in de toekomst één noordelijke circulaire vereniging kunnen oprichten.”

## Wat kun je doen als je interesse hebt in de vereniging?

“We zoeken alleen leden die al bezig zijn met circulariteit, of er serieus mee aan de slag willen,” zegt John. “Partijen die samen willen bouwen. Heb je die intrinsieke motivatie? Meld je dan aan via [www.circulair-groningen.nl](http://www.circulair-groningen.nl)”





**HOT TOPIC DRENTHE**

# Waterstof- revolutie in Drenthe



**Ondernemers en organisaties in de provincie Drenthe hebben zich in korte tijd op de kaart weten te zetten als koplopers in de waterstofrevolutie. Met de Europese plannen over de Green Deal en REPowerEU als motivator, hebben lokale bedrijven en overheden zich verenigd om grootschalige waterstofprojecten te realiseren en de CO2-uitstoot te verminderen.**

**I**n 2030 moet Nederland tenminste 55 procent van de opgave van koolstofdioxide zijn gereduceerd, waarbij we rekening moeten houden dat het land vanaf 2050 ook geheel klimaatneutraal is. Deze ambitieuze doelstellingen voor CO2-reductie en klimaatneutraliteit vereisen een gecoördineerde inspanning van zowel de publieke als de private sector. In Drenthe is dit goed zichtbaar. Hier worden diverse waterstofprojecten in nauwe samenwerking uitgevoerd met ondernemers, organisaties en lokale overheden.

Zoals Intergas uit Coevorden met de ontwikkeling van CV-ketels op basis van waterstof, Green Planet met de introductie van emissieloze bouwlocaties met behulp van hernieuwbare waterstof, en de waterstofwijk in

Hoogeveen. Een basis die tot een sterke basis voor innovatie en investeringen in de waterstofsector heeft geleid. Deze vooruitstrevende inzet op waterstof in de provincie wordt niet alleen gewaardeerd binnen Nederland, maar ook internationaal. Zo heeft het Noord-Nederlandse waterstofproject 'HEAVENN' afgelopen jaar de Europese Hydrogen Valley of the Year Award weten binnen te slepen.

Ook in het onderwijs worden er in Drenthe flinke stappen gezet. Zo hebben Drenthe College, Noorderpoort en Alfa-college een speciaal keuzevak geïntroduceerd waar waterstof centraal staat. Hiermee wordt de jeugd van nu klaargestoomd om de toekomst te dragen. Door deze inzet zal de provincie een generatie van innovatieve professionals kunnen voortbrengen die de verdere groei van de waterstofeconomie zowel binnen de regio tot buiten de landsgrenzen kan ondersteunen.

Bedrijven in Drenthe hebben de potentie dan ook om een belangrijke speler te worden in de Europese energietransitie. Zij kunnen daarin een goed voorbeeld zijn voor andere regio's in Nederland en daarbuiten. Door de samenwerkingen tussen lokale overheden, onderwijsinstellingen en bedrijven, zal de waterstofeconomie in Drenthe verder groeien en bijdragen aan een duurzame toekomst. Deze waterstofrevolutie is daarom een mooi voorbeeld van hoe regionale samenwerkingen kunnen bijdragen aan een wereldwijde verandering naar duurzame energiebronnen.

# De verkeershinder blijft

**De werkzaamheden aan de wegen in en rondom Groningen gaan gestaag verder. En daarmee blijft de verkeershinder ook in de komende periode bestaan.**

Aanpak Ring Zuid en Groningen Bereikbaar proberen deze zoveel mogelijk te voorkomen. Volg daarvoor de gele bordjes met de alternatieve routes als je ter plekke wordt geconfronteerd

met een afsluiting of tijdelijke situatie. Beter is om vooraf goed te kijken naar de route die je van plan bent te nemen. Op de site van Groningen Bereikbaar kun je een kaart met de actuele verkeerssituatie raadplegen en je route waar nodig vooraf aanpassen. Houd ook de berichtgeving van hen in de gaten, want veel wordt vooraf aangekondigd. Zo kun je rekening houden met de actuele situatie, zowel voor jouw reis als de logistiek van je bedrijf. Ook worden op de site aantrekkelijke alternatieven aangeboden, zoals fietsregelingen, oplossingen via de transferia en andere acties. Dus check de alternatieven, want de verkeershinder blijft!



## Nieuw, nieuw, nieuw

**Een nieuw kantoor, nieuwe leden, een nieuwe directeur, nieuwe bestuursleden, nieuwe teamleden; onze vereniging is constant in beweging.**

We nodigen iedereen uit om kennis te maken met de nieuwe mensen en locatie. Dus bezoek onze evenementen en bijeenkomsten en/of ontmoet de nieuwe leden of bestaande leden die je nog nooit eerder hebt gesproken. Vergroot daarmee je netwerk en doe daar je voordeel mee. Kom ook eens langs op ons nieuwe

kantoor aan de Van der Hoopstraat 4 in Groningen en maak kennis met de teamleden. En waar we in de afgelopen periode werden beperkt om te verenigen, is er nu volop ruimte om dit wel weer te doen. Op deze manier haal je meer uit je lidmaatschap en kun je een actieve bijdrage leveren aan hetgeen we als vereniging willen bereiken; een optimaal ondernemersklimaat en brede welvaart in het Noorden. Graag tot ziens!





BESTUURDER IN BEDRIJF

# Ik geloof in de kracht van samenwerken

*Together we create.*

Het had zomaar de slogan van VNO-NCW MKB Noord kunnen zijn. "Maar dat mag niet, want het is onze kreet!", waarschuwt een lachende Roelof Westerbeek, directeur van LBS Conveyor Belts uit Emmen en sinds december 2022 lid van het Drentse regiobestuur van onze vereniging. "Ik geloof in samenwerken, dat is een van mijn persoonlijke kenmerken, en daarom past VNO-NCW ook zo goed bij mij."

**D**e geboorteplaats op zijn rijbewijs verraadt dat hij niet in Drenthe is geboren en zijn huis staat net over de grens in Steenwijk. “Toch voel ik mij een echte Drent!” zegt Roelof. “Ik ben op ongeveer 500 meter van de grens van Drenthe geboren, heb in Meppel op de middelbare school gezeten en van huis uit waren wij altijd op Zuidwest Drenthe gericht.”

In het najaar van 2019 werd hij directeur van LBS Conveyor Belts, een producent van transportbanden. “Wij zijn een echt productiebedrijf waarbij we ons voornamelijk richten op recycling, agrarische sector, en food. Wij maken hele bijzondere banden voor hele bijzondere installaties. Wij doen geen massaproductie, maar maken klantgerichte specifieke banden. Je kunt je voorstellen dat een sorteerinstallatie voor ijzer hele andere eisen aan het materiaal van de band stelt dan een bakker. Een bolletje deeg mag niet aan de band blijven plakken.”

#### In transitie

Het directeurschap in de transportbanden was voor Roelof niet heel vanzelfsprekend. “Als je in de brandweerauto's en melkrobots hebt gezeten, is de eerste indruk van transportbanden niet zo heel sexy”, vertelt Roelof. “Maar als je er even in duikt gaat er een wereld voor je open. Er zit veel meer verborgen techniek in dan je in eerste instantie denkt. Daarnaast is LBS een bedrijf in transitie. In de digitalisering en in de groei. Ik geloof heel sterk in het in stelling brengen en ontwikkelen van de individuele mensen en teams. En om mensen in elke laag van de organisatie verantwoordelijkheid te geven. Mensen op de vloer weten heel goed waar ze mee bezig zijn, en hebben de beste ideeën voor verbeteringen. Dat is een transitieproces waar dit bedrijf in zit en daar haal ik mijn voldoening uit.”

Gaat Roelof dan ook een transitie binnen VNO-NCW MKB Noord teweeg brengen? “Ik vind het te stoer om te roepen dat ik heel de vereniging ga veranderen, maar ik wil mijn steentje bijdragen om ervoor te zorgen dat we met elkaar een goede toekomst hebben. Ik vind dat we als

bedrijf bij moeten dragen aan de regionale ontwikkeling. Om samen met VNO-NCW MKB Noord de regio Drenthe te versterken. Denk daarbij aan de samenwerking met het onderwijs. Daar geloof ik heel erg in. Ik geloof dat we daar de bedrijven mee helpen én de studenten mee helpen. Wat weer zorgt voor een brede welvaart in de regio.”

#### Kracht van samenwerken

Samenwerken is het kenmerk dat in alles bij Roelof terugkomt. “Ons doel is klanten blij te maken. En om alle klanten blij te maken heb je alle geledingen in het bedrijf nodig. Vanaf de frontoffice tot aan de administratie en van de productiemedewerkers tot aan de verkopers of engineers. Het maakt niet uit, iedereen heb je nodig. Zonder mijn mensen ben ik natuurlijk hopeloos verloren. Dan kun je wel directeur zijn, maar in je uppie krijg je niks klaar,” legt Roelof uit. “Ik geloof in de kracht van samenwerken. En dat geldt ook voor VNO-NCW. Ik denk dat we met elkaar meer voor elkaar krijgen dan in je eentje. Ik wil samen resultaat bereiken, waarbij ik ervan overtuigd ben dat het resultaat bij samenwerking veel duurzamer, sterker, krachtiger en beter is.”

#### Power

De leden zijn daarbij van onschatbare waarde. “Als je zegt dat samenhang je kracht is, moet je dat met de leden doen”, gaat Roelof verder. “Stel je voor dat onze voorzitter, Sieger Dijkstra, geen achterban had. Dan zou hij op persoonlijke titel iets klaar moeten krijgen in Den Haag.

## IK WIL **SAMEN** RESULTAAT BEREIKEN, WAARBIJ IK ERVAN OVERTUIGD BEN DAT HET **RESULTAAT** BIJ SAMENWERKING VEEL DUURZAMER, STERKER, KRACHTIGER EN BETER IS

Dan heb je geen *power* en gaat het je ook niet lukken!” Alleen daarom al zouden bedrijven lid moeten worden van VNO-NCW MKB Noord. Maar ook omdat leden veel van elkaar leren. “Ik hou van bedrijfsbezoeken. Daar leer je van, kun je ideeën opdoen en bouw je zinvolle relaties op. Ik kan het iedereen écht aanraden. Kijk buiten de deur. Zoek eens andersdenkenden op. Kijk eens in de keuken van een hele andere sector, want juist daar kun je op nieuwe gedachten komen. Laat je verwonderen door de wereld, laat je verwonderen door een ander.”



**COLUMN JOYCE WALSTRA**

# Druk

Ik heb het al vaker benoemd; ondernemen in deze tijd is topsport! De druk op ondernemingen is hoog. Veel ondernemingen zitten nog met de brokken van de coronaperiode. Afrekeningen van ontvangen subsidies en, meest actueel, de noodzakelijke terugbetalingen van uitgestelde belastingen bieden de nodige uitdagingen voor velen onder ons. Daarnaast is er natuurlijk de druk van prijzen - energie, grondstoffen - die de pan uit rijzen. Hoe ga je daar als ondernemer goed mee om? Kun je afspraken maken met je leveranciers? Welk deel kun je doorberekenen aan je klanten? Diezelfde druk ervaren onze medewerkers. Ik hoor steeds vaker dat er afspraken gemaakt worden over bijvoorbeeld gespreid betalen van vakantiegeld, omdat

collega's anders in de maand niet meer rondkomen. En dan is er de verduurzaming. Die vraagt om forse investeringen; denk aan het installeren van zonnepanelen of overgaan op een elektrisch wagenpark. Op dit punt zijn we het nog lang niet eens met het kabinet. Wij vinden dat de plannen van het kabinet te weinig focus hebben op het op orde brengen van de randvoorwaarden (vergunningen, energie, infrastructuur). Daarbij is de verhoging van de energiebelasting ons een doorn in het oog. Zolang de randvoorwaarden niet op orde zijn, zal deze belastingverhoging uitwerken als een regelrechte lastenverzwaring.

We hebben het er maar druk mee. Telkens opnieuw moeten we anticiperen en creatieve

oplossingen bedenken om de bedrijven draaiende te houden. Dat vraagt veel van ondernemers. Pas je een beetje goed op jezelf? Want dat is ook belangrijk. Weet daarbij dat we bij VNO-NCW MKB Noord regelmatig ontmoetingen organiseren tussen ondernemers. Die kenmerken zich door herkenning in elkaar en alleen dat al geeft soms weer nieuwe energie en ideeën. Dat is een goede reden om lid te zijn, lid te blijven en anderen te motiveren om ook aan te sluiten. Want alleen samen kunnen we een goede lobby voeren om ondernemerschap mogelijk te blijven maken. En alleen samen komen we door drukke tijden als deze.

**Joyce Walstra**  
voorzitter MKB Noord

# Het gezamenlijke belang van ondernemers en hun accountant

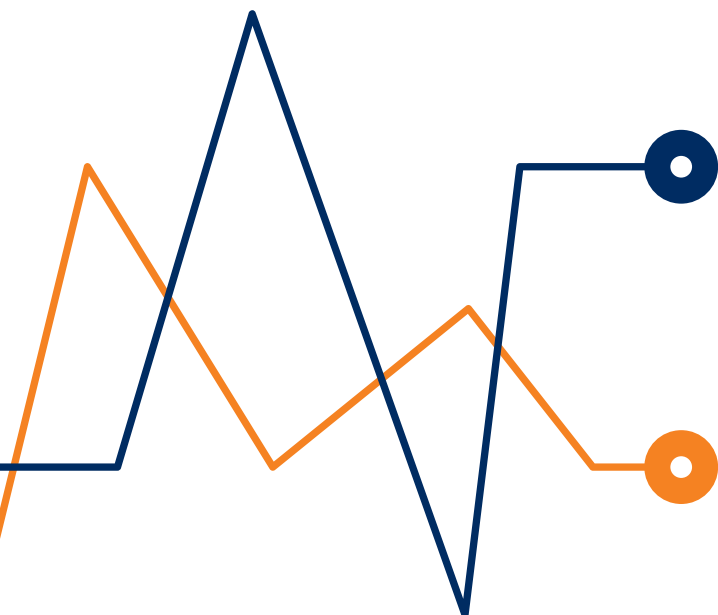
**“Je gaat het pas zien als je het doorhebt.” Deze quote is typisch Cruijffiaans taalgebruik. In de Dikke Van Dale wordt dit begrip als volgt omschreven: ‘raadselachtige, diepzinnig aandoende uitspraken die niet altijd de regels van de logica lijken te volgen’. Maar ook in dit geval is het een ‘waarheid als een koe’: een ondernemer en zijn accountant hebben namelijk een groot gezamenlijk belang, betogen Cindy Loeff en René de Wilde van Deloitte.**

**V**eel ondernemers beginnen hun onderneming vanuit passie en/of vanuit een visie op hoe zaken anders of beter georganiseerd kunnen worden. De eerste fase is een traject van vallen en opstaan, waarbij het vinden van financiering al een forse uitdaging kan zijn. Want de ideeën zijn er wel, maar nu moeten derde partijen daarvan worden overtuigd. Partijen die duizend-en-één meer of minder relevante vragen lijken te stellen. René: “Een bijzondere situatie: je wilt je als ondernemer volledig focussen op je product of dienst en je klanten, maar je moet veel tijd steken in ‘randzaken’. Formaliteiten die niets te maken lijken te hebben met waar het echt om gaat: jouw bedrijf en alles wat je daarmee wilt bereiken! Maar zijn de vragen die derden stellen wel randzaken? Of wil die financier een goed beeld krijgen bij waarmee jij je geld verdient en hoe je dat organiseert, zodat de financier weet dat het uit te lenen geld (met rente) ook weer terugbetaald kan worden?”

## **Versterk je informatie**

Dus ga je als ondernemer aan de slag om je financieringsaanvraag te onderbouwen. Je verstrekt

René de Wilde ▶



inzicht in je plannen, welke markt je op welke wijze wilt bedienen, welke marge je verwacht te kunnen maken en welke uitgaven daarvoor nodig zijn. Cindy: “Hierbij is het vooral belangrijk dat de verstrekte informatie begrijpelijk en relevant is en dat de financier de verkregen informatie eenvoudig in zijn eigen rekenmodellen kan verwerken. Zo kan hij zijn kengetallen berekenen en vergelijken met branchegegevens en/of de financiële data van andere ondernemers. Die vergelijking is met name ook bedoeld om een gevoel te krijgen bij de betrouwbaarheid van de aangeleverde informatie. Zo hoeft de financier niet alleen te varen op de blauwe ogen van de ondernemer.”

Ervaren ondernemers hebben op dit punt een streepje voor: er is sprake van een bewezen *track record*. Het idee en zijn ondernemerschap hebben zich in de praktijk al bewezen. Er is bestaansrecht voor deze onderneming in de markt die wordt bediend. Er wordt geld verdiend en de rente en aflossingen worden keurig op tijd betaald. Hiermee beperkt de informatie die aan de financier moet worden verstrekt zich tot de jaarlijkse jaarrekening. René benadrukt: “Deze jaarcijfers zijn belangrijk, want het zijn deze jaarrekeningen waar derde partijen (zoals financiers, leveranciers en werknemers) zich op baseren bij het nemen van hun beslissingen ten aanzien van de desbetreffende onderneming.”

Cindy vult aan: “Bovendien moet de ondernemer zelf gedurende het jaar al belangrijke beslissingen nemen. Dat kan hij doen op basis van zijn onderbuikgevoel, maar beter zou het zijn dat hij dat onderbuikgevoel onderbouwt met betrouwbare, relevante en begrijpelijke informatie die periodiek uit zijn eigen administratie komt. Informatie die cruciaal is om te begrijpen dan wel feitelijk te onderbouwen hoe afdelingen functioneren, klanten zich gedragen en de winstgevendheid van producten, diensten en/of markten zich ontwikkelen.” Zo kun je op gestaafde kennis je beslissingen baseren. Ten slotte maakt het inzicht in die concrete tussentijdse stuurinformatie dat de uiteindelijke jaarcijfers een logische uitkomst zijn – een bevestiging van wat de ondernemer al lang wist.

### Niet enkel bij de jaarcijfers

René: “Ondernemers zetten hun accountant vooral in bij de totstandkoming van jaarcijfers. De vraag die gesteld kan worden is of dat een gemiste kans is. Hoe logisch zou het immers kunnen zijn dat juist de accountant de ondernemer gedurende het jaar van dienst is door de betrouwbaarheid en relevantie van diens tussentijdse stuurinformatie te beoordelen? En dat die inzichten vervolgens leiden tot een zeer efficiënt jaarafsluitingsproces, omdat ondernemer en accountant al een gedeelde visie hebben op de betrouwbaarheid van de onderliggende informatie?”

“Wat als die kans wordt gezien, dan wordt het gedeelde belang van ondernemers en hun accountant ook direct duidelijk!”, stelt Cindy enthousiast. De ondernemer krijgt gedurende het jaar de input van zijn accountant in plaats van eenmaal per jaar achteraf, waarmee de toegevoegde waarde van die werkzaamheden sterk zal toenemen. Voor de accountant geldt dat hiermee het werk aantrekkelijker wordt: minder piekbelasting, meer dynamiek en meer interactie met de klanten. Niet onbelangrijk voor een beroep waar de instroom van nieuw talent op dit moment nog steeds krimpt.

## EEN ONDERNEMER EN ZIJN ACCOUNTANT HEBBEN EEN GROOT GEZAMENLIJK BELANG

Cindy Loeff ▶



# Winand Quaedvlieg

De naam is bij veel van onze leden geen bekende, maar Winand Quaedvlieg zet zich als permanent gedelegeerde in Brussel en hoofd van het kantoor van VNO-NCW en MKB-Nederland in Brussel dagelijks in voor onze nationale en internationale belangen binnen Europa. Hij speelt een belangrijke rol bij de ontwikkeling van Europese wet- en regelgeving en zorgt dat daarbij ons geluid wordt gehoord. Hoe doet hij dat? En hoe ziet zijn dag in Brussel eruit? We kregen een dag een inkijkje in zijn agenda: 4 mei 2023.



## 6.45

Langzaam gewekt in de Brusselse deelgemeente Etterbeek door het concert van de rijkgevooidse vogelpopulatie in de bomen voor mijn balkon. Tijdens het ontbijt consumptie van de vaste cocktail: NOS en Financieel Dagblad voor het Nederlandse nieuws, Politico en de Financial Times voor het internationale nieuws. De laatste heeft een belangrijk artikel over de toenemende zorg rond het EU-natuurherstelbeleid. Koren op de molen van onze lobby.

## 8.15

Op de fiets naar ons kantoor lekker naar beneden suizen langs het Brusselse Jubelpark. Een betere kop koffie om wakker te worden is er niet.

## 9.30

Kort overleg op kantoor met Frederik en Martijn over onze inbreng dadelijk in de Europese koepelorganisatie BusinessEurope: over de nieuwe grondstofstrategie van de EU en de nieuwe regels om producten gemaakt met dwangarbeid te weren van de EU-markt.

## 10.00

Tweewekelijks overleg bij BusinessEurope met alle andere Permanent Delegates van de

zusterorganisaties. We bespreken o.a. de kernboodschappen van het bedrijfsleven voor het Spaanse EU-voorzitterschap dat 1 juli begint en de activiteiten in de aanloop naar de Europese verkiezingen van juni volgend jaar.

## 12.30

Lunch met Spaanse collega Isabel in Grieks restaurant. Zij is naast in een aantal lopende EU-dossiers vooral ook geïnteresseerd in het samenwerkingsmodel tussen VNO-NCW en MKB-Nederland.

## 14.00

Laura loopt mijn kamer binnen over een acute zorg van een van onze leden over op stapel staande EU-regelgeving. We besluiten snel een lijn te leggen met het kabinet van de betreffende Commissaris en met Europarlementariërs om er aandacht voor te vragen.

## 14.30

Met Tsjerk bespreken we de opzet van een bijeenkomst volgende week, tijdens de plenaire vergadering van het Europees Parlement in Straatsburg. We zullen met Parlementsleden en zusterorganisaties uit diverse EU-lidstaten brainstormen over de grote zorgen rond de nieuwe Natuurherstelverordening.

## 15.15

Overleg met Frederik over de speech die hij volgende week op Europadag in Den Haag zal houden, over het belang van de Interne Markt in de agenda van de volgende Commissie. Die treedt eind 2024 aan. De interne markt, kroonjuweel van de EU, moet weer 'Chefsache' worden, dat heeft de chaos in de

eerste coronaweken in 2020 wel laten zien.

## 15.30

Björn de Vries van VNO-NCW MKB Noord belt en geeft een toelichting op de bijdrage aan 'Een dag uit het leven van...'

## 16.00

Agendabespreking met onze office manager Cécile.

## 16.45

Op de fiets via de altijd verstopte Wetstraat naar de volgende meeting. De in het fietspad verzonken fietsteller staat op 3.493. Vóór Corona zou dat rond de 900 zijn geweest. De fiets veroverf ontegenzeggelijk Brussel.

## 17.00

Informeel overleg met collega's van zusterorganisaties op het dakterras van onze Zweedse counterpart. We doen dat eens per maand, zonder agenda. Je hoort er altijd veel van wat er speelt in Brussel.

## 19.15

Het is de eerste warme avond in de hoofdstad van Europa. Naar huis fietsend kom ik langs de fameuze 'Place Lux', bómvol met netwerkende jonge Brusselse beleidsmedewerkers uit de Europese 'bubble'. Muziek en geroezemoes. Een prachtige sfeer. Ergens in die massa gaat een groot deel van ons team schuil.

## 20.30

Laptop openklappen voor e-mail en klussen.

## 23.00

Het is mooi geweest. De vogels in de bomen zijn muisstil.



# As't nait goat zoas't moet, mot't mor zoas't goat



**HOT TOPIC FRIESLAND**

# Infrastructuur onder druk

**De afsluiting van de Prinses Margriettunnel in december 2022 bracht de zorgwekkende staat van de infrastructuur in Friesland aan het licht. Na drie maanden van werkzaamheden is de tunnel slechts gedeeltelijk heropend, maar is er nog altijd geen zicht op een volledige heropening. Dit is slechts één voorbeeld van de grotere infrastructurele problematiek in de regio.**

**U**it rapporten van Rijkswaterstaat komt naar voren dat veel locaties binnen de MIRT-regio Noord-Nederland dringend onderhoud nodig hebben. In afgelopen jaren is dit vaak uitgesteld, wat heeft geresulteerd in een groeiend aantal knelpunten. Uit de knelpuntenkaart van de Provincie Friesland blijkt dat van de 21 rijksbruggen die Friesland heeft er tien als acuut knelpunt worden aangemerkt en vier in zorgelijke staat verkeren!

De Friese infrastructuur, waaronder bruggen, wegen en andere verkeersaders, is vaak al tientallen jaren oud en niet meer in staat om de huidige en toekomstige verkeersvolumes te verwerken.

De bevolkings- en economische groei leiden tot een toenemend aantal voertuigen op de weg, wat zorgt voor het vaker vastlopen van het verkeer en vertragingen.

De negatieve gevolgen van deze situatie zijn merkbaar in zowel de toeristische als de transportsector in Friesland. De verkeershinder op de wegen heeft een negatieve impact op de ervaringen van toeristen. Dit kan resulteren in een afname van het aantal bezoekers. In de transportsector zorgt deze hinder voor langere levertijden, verminderde efficiëntie, groter brandstofverbruik en daarmee hogere kosten.

Om de infrastructuur toekomstbestendig te maken, moeten diverse maatregelen worden overwogen. Naast het uitvoeren van het broodnodige onderhoud, dragen investeringen in nieuwe infrastructuurprojecten en technologische innovaties bij aan een betere doorstroming en het vergroten van de verkeersveiligheid. Denk hierbij aan het verbreden van wegen, het verbeteren van verkeersmanagementsystemen en het toepassen van slimme mobiliteitsoplossingen.

Bovendien is het belangrijk om een geïntegreerde aanpak te hanteren, waarbij men niet alleen naar de wegnetten kijkt, maar ook naar andere vormen van vervoer zoals openbaar vervoer, fietsroutes en waterwegen. Hierdoor wordt de druk op de infrastructuur beter verdeeld en worden meer duurzame vervoersopties gestimuleerd, wat leidt tot betere economische en sociale ontwikkeling in Friesland.



# Ondernemers groeien sneller met subsidie

**Als ondernemers goed gebruikmaken van subsidieregelingen, versterkt dit de noordelijke economie. Toch laten ondernemers nu subsidie liggen, omdat ze verdwalen in het subsidiedoolhof. ASBR Subsidium, de nieuwe strategische partner van VNO-NCW MKB Noord, gaat hierbij helpen. Zo komt subsidiegeld meer terecht bij leden en de projecten waarvoor het bestemd is.**

**A**SBR Subsidium en VNO-NCW MKB Noord zetten zich samen in om leden te wijzen op de mogelijkheden voor aanvullende financiering uit Europese, landelijke, regionale en lokale fondsen. Edwin Klomp, algemeen directeur van ASBR: “Wij zijn met ons subsidieadvies ruim dertig jaar een bewezen expert op het gebied van subsidies. Wij begeleiden gehele subsidietrajecten van onder andere MKB-bedrijven en B-to-B ondernemingen, van aanvraag tot en met declaratie. Velen kennen ons door onze HR bedrijven (ASBR Compaz en ASBR YouManagement), maar binnen het partnerschap ligt bewust de nadruk op het informeren en activeren van de leden over subsidiemogelijkheden door ASBR Subsidium. We willen gericht extra gelden naar het Noorden halen. Ook willen ASBR en VNO-NCW MKB Noord ondernemers samenbrengen om als gezamenlijk initiatief subsidies aan te vragen.”

### **Complex**

Monique Alberts, directeur ASBR Subsidium, licht toe. “Vanuit de verbondenheid met noordelijke ondernemers kunnen en zullen we iedereen extra informeren en faciliteren, want er is nog steeds veel onwetendheid. De subsidiewereld is behoorlijk complex en subsidieverwerving is dan ook een vak. Er zijn tientallen regelingen, met allemaal hun eigen voorwaarden, openstellingen, doorlooptijd, budgetten en deadlines. Waar moet je wanneer zijn, welke informatie lever je aan en aan welke eisen moet je voldoen? En welke projecten of activiteiten komen voor subsidie in aanmerking? Veel ondernemers en werkgevers zakt de moed in de

schoenen wanneer ze zich oriënteren. Dat is jammer vinden wij. Want zo lopen ze geld en kansen mis. Laat staan dat de noordelijke ondernemers regelingen kunnen cumuleren, wat wij wel vaak doen.”

### **Advies en begeleiding**

ASBR Subsidium kijkt samen met ondernemers op welke regeling ze aanspraak kunnen maken. “Of meerdere regelingen,” zegt Monique. “Bouw je bijvoorbeeld een duurzame, moderne bedrijfshal, dan kun je voor een innovatieve machine een aanvraag indienen bij de ene subsidieverstrekker, het advies elders subsidiëren en de zonnepanelen bij weer ergens anders. Ook in samenwerking met andere ondernemers kun je aanvragen indienen. Zo gaan de regelingen echt bijdragen en voor je werken, dat

is ons doel. Wij informeren en maken ondernemers wegwijs in alle regelingen en programma's, bewaken de deadlines en begeleiden het traject van begin tot eind, inclusief de projectadministratie. Daarbij spreken we af dat ondernemers ons alleen betalen als de subsidie daadwerkelijk wordt toegekend. No cure, no pay. Ons subsidieadvies levert dus altijd meer op dan het kost.”

## **REGELINGEN DIE ECHT BIJDAGEN EN VOOR JE WERKEN**



### Just Transition Fund

Samen met VNO-NCW MKB Noord zal ASBR Subsidium zich ook maximaal inspannen om de gelden uit het Just Transition Fund (JTF) te benutten en slim in te zetten. Voor de provincie Groningen en de gemeente Emmen heeft de Europese Unie 330 miljoen euro beschikbaar gesteld. De JTF-gelden zijn bedoeld voor het bedrijfsleven, kennisinstellingen, overheden en werkgevers- en werknemersorganisaties. Het geld kan onder meer besteed worden aan vernieuwing van de economie, het versterken van kennis- en innovatiesystemen, groene productieprocessen en grondstoffen, en maatschappelijk perspectief, bijvoorbeeld door bijscholing.

## Maak gebruik van de subsidie-hulpdesk

Wil je meer weten over subsidiemogelijkheden voor jouw onderneming? Neem dan vrijblijvend contact op met Subsidiehelpdesk Noord (088-1260470), een gezamenlijk initiatief van VNO-NCW MKB Noord en ASBR Subsidium. Ook kun je de subsidiescan invullen op [www.subsidium.nl](http://www.subsidium.nl).

**NO CURE, NO PAY.**

**ONS SUBSIDIEADVIES LEVERT DUS  
ALTIJD MEER OP DAN HET KOST**



# De medewerker van de toekomst heb je al in huis

**De druk op de arbeidsmarkt neemt toe. Het medewerkersbestand vergrijsst en ontgroent en de krapte op de arbeidsmarkt wordt steeds nijpender. Goede medewerkers zijn moeilijk te vinden en als je ze eenmaal hebt lastig vast te houden.**

**H**oewel technologische ontwikkelingen taken kunnen verlichten, haken sommige medewerkers daar af. Het tempo en het niveau ligt voor hen te hoog. Werken wordt in toenemende mate gecombineerd met zorg voor partners en familieleden. Groeiende werkdruk in combinatie met mantelzorgtaken kan leiden tot ongewenste situaties, zoals stress, burn-out, verslaving, geldproblemen, overgewicht, ongezond eten, drinken en roken. Ziekteverzuim en uitval van medewerkers is aan de orde van de dag.

De vraag is: 'Hoe kunnen we er als werkgevers voor zorgen dat medewerkers zo lang mogelijk vitaal, gemotiveerd en productief blijven, zonder roofovername te plegen op hun gezondheid?' Immers: iedere medewerker die - om wat voor reden dan ook - uitvalt, zorgt voor extra werkdruk bij de overgebleven collega's en zal vroeg of laat vervangen moeten worden. Maar ... door wie?

## **Gratis QuickScan**

Om werkgevers meer inzicht te geven in de problematiek binnen hun organisaties en daarvoor mogelijke oplossingen aan te dragen, is in Drenthe de kenniswebsite [www.duurzameinzetbaarheidnoord.nl](http://www.duurzameinzetbaarheidnoord.nl) opgezet. Op deze website staat onder andere een gratis *QuickScan*. Werkgevers die deze scan invullen krijgen snel inzicht in de situatie binnen hun organisatie en krijgen ook meteen het begin van een mogelijke oplossing.

## **Vitaliteitsreis**

In Friesland is een koplopersgroep begonnen onder de titel Vitaliteitsreis. Het initiatief kwam van VNO-NCW Noord, Friese Preventieaanpak, UWV, De Friesland Zorgverzekeraar en Rabobank. De missie is eenvoudig, maar wel ambitieus, namelijk Noord-Nederland ontwikkelen als de meest vitale arbeidsmarkt van Nederland. Waarom is dit zo interessant? Ook dat is eenvoudig. Duurzame inzetbaarheid levert voordeel op, zowel voor werkgevers als voor werknemers. Door daar stevig op in te zetten kun je als werkgever het verschil maken op de arbeidsmarkt. Tevreden medewerkers zijn immers het meest productief, hebben de minste behoefte om te vertrekken en werken als een magneet op nieuwe medewerkers.

## **Aan de slag**

Er zijn dus al goede initiatieven in Noord-Nederland, maar ze worden nog onvoldoende gezien en gedeeld. Het Friese initiatief Vitaliteitsreis en het Drentse initiatief



Duurzame Inzetbaarheid hebben dezelfde ambitie en uitgangspunten. Daarom zullen beide initiatieven nauwer gaan samenwerken. Want, hoewel er in de afgelopen jaren al veel positieve resultaten zijn bereikt, is er nog veel verbeterpotentieel onbenut, mede als gevolg van de coronajaren.

### We gaan verder

De werkgroep Duurzame Inzetbaarheid Noord gaat verder met de opgebouwde kennis en ervaring en alle geproduceerde middelen, waaronder de website, de QuickScan, diverse films, artikelen, masterclasses en een complete leergang, die samen met de Hanzehogeschool en Noorderlink werd ontwikkeld. De werkgroep zet zich vanuit de publieke sector in om werkgevers in Noord-Nederland te helpen bij het optimaliseren van hun personeelsbestand. Ze doet dat via aandacht voor vier verschillende thema's:

- Gezondheid & Vitaliteit
- Werk-Privé balans
- Vakkennis & Vaardigheden
- Motivatie & Betrokkenheid

### DI Campagne

Rond de zomer start een nieuwe Noord-Nederlandse campagne, met medewerking van de provincie Drenthe, het UWV én VNO-NCW MKB Noord, als penvoerder. Daarbinnen worden ook enkele bijeenkomsten en workshops georganiseerd, zoals de workshop 'Leiding geven aan Duurzame Inzetbaarheid', gericht op leidinggevendenden. Zij weten immers als geen ander hoe het met hun medewerkers gaat, waar eventuele knelpunten dreigen en waar men behoefte aan heeft.

### Meer weten?

Spreek het onderwerp Duurzame Inzetbaarheid je aan? Wil je daar meer over weten, of wil jij je aansluiten bij het Noord-Nederlandse netwerk?

Kijk dan op de website





**NIEUWE NOORDELIJKE  
MOBILITEITSALLIANTIE**

# Samen bereik(baar) je meer dan alleen

**Verbinden is het toverwoord voor de nieuwe Noordelijke Mobiliteitsalliantie. De alliantie is een initiatief van VNO-NCW MKB Noord, Groningen Bereikbaar en Friesland Lease en heeft als doel om alle noordelijke kennis, ervaring, initiatieven en expertise op het gebied van mobiliteit te bundelen. "Er gebeuren in het Noorden ontzettend veel mooie en innovatieve zaken op het gebied van mobiliteit. Ons doel is om die kennis te bundelen, zodat uiteindelijk zoveel mogelijk partijen er hun voordeel mee kunnen doen," aldus regiomanager Fryslân en speerpunthouder infrastructuur en mobiliteit Robert-Jan Hageman van VNO-NCW MKB Noord.**



In april 2022 vond in Drachten het Noordelijke Mobiliteitscongres plaats met als onderwerp de mobiliteit van de toekomst. Het congres was een groot succes. Er werd kennis gedeeld, ervaringen uitgewisseld en nieuwe samenwerkingen gesmeed. Kortom: het smaakte naar meer, blikt Robert-Jan Hageman terug. De drie initiatiefnemers van het congres besloten daarom tot de oprichting van de Noordelijke Mobiliteitsalliantie, een samenwerkingsverband tussen overheden, onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven.

## 2.0 en Smart

De Mobiliteitsalliantie is aan de slag gegaan met twee thema's: Noord-Nederland Bereikbaar 2.0 en *Smart Mobility*. Bij dat laatste onderwerp gaat het om innovaties, noviteiten en nieuwe ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit, zoals autonoom rijden. Robert-Jan: "Bij Noord-Nederland Bereikbaar 2.0 staan de ervaringen die Groningen Bereikbaar afgelopen jaren heeft opgedaan centraal. Vanwege de aanleg van de nieuwe zuidelijke ringweg en alle

andere werkzaamheden in en rond de stad Groningen heeft deze organisatie al vele successen geboekt met het verminderen van de druk op de wegen. Onder andere door samen te werken met onderwijsinstellingen die hun lestijden zijn gaan spreiden. Daarmee nam bijvoorbeeld de hoeveelheid autoverkeer op piekmomenten af."

## Een tweede congres

De werkgroepen gaan zoveel mogelijk relevante en deelbare informatie over deze twee onderwerpen verzamelen. De resultaten vormen dan de input voor het aankomende Noordelijke Mobiliteitscongres, komend najaar. "Door de resultaten en verzamelde kennis tijdens het event te delen, hopen we dat zoveel mogelijk organisaties, overheden en bedrijven de vruchten van kunnen plukken van de alliantie." Ook de Lelylijn wordt uitgebreid op dit congres besproken, want voor deze treinverbinding met de Randstad wordt de laatste tijd snelle vooruitgang geboekt met onder andere een nieuwe

projectorganisatie vanuit het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

## Nieuwe thema's

Het is de bedoeling dat er na het tweede congres weer een aantal nieuwe thema's wordt uitgediept. Om welke thema's het dan zal gaan, kan Hageman nog niet vertellen: "Denk aan zero emissie-zones, rekeningrijden, vaarwegen of de beschikbaarheid van het openbaar vervoer. Zo kunnen we verder komen in het Noorden. Want samen bereik je meer dan alleen!"

## De Noordelijke

**Mobiliteitsalliantie** bestaat uit Groningen Bereikbaar, Friesland Lease, ondernemersvereniging Evofenedex, Rijkswaterstaat, Rijksuniversiteit Groningen, Groningen Airport Eelde, Gemeente Südwest Fryslân, Century, Antea Group, UMCG, Hive Mobility, NL Stenden en VNO NCW MKB Noord.



# “Een bloeiende club voor een sterk ondernemersklimaat”

**“In het Noorden moeten we een stap harder zetten om in Den Haag gezien te worden. Dat is namelijk niet vanzelfsprekend,” zegt Agnes Mulder, de nieuwe directeur van VNO-NCW MKB Noord. “We hebben een sterke ondernemersclub nodig, waar ze niet omheen kunnen. Ik heb enorm veel zin om me daarvoor in te zetten.”**

**D**e afgelopen tien jaar werkte Agnes in de Tweede Kamer, maar het ondernemerschap is haar zeker niet vreemd. Veel mensen zeggen dat zij met haar keuze voor VNO-NCW MKB Noord weer naar haar comfortzone gaat. Naar het Noorden en het werk dat ik vroeger deed voor de Kamer van Koophandel (KvK). Ergens zit daar wel een kern van waarheid in,” lacht Agnes. “Ik had het enorm naar mijn zin bij de KvK en vond het lastig om weg te gaan. Alleen vond ik ook dat er een aantal zaken anders moest in Den Haag. Dan kun je aan de zijlijn blijven staan of je gaat aan de bak. Je weet dat je pek en veren over je heen gaat krijgen, maar ik heb het toch gedaan. Mijn drijfveer ‘gerechtigheid’ heeft gewonnen.”

## Het geluid van het Noorden

Mede vanuit die drijfveer gaat Agnes nu aan de slag voor ondernemers in Noord-Nederland. “De afgelopen jaren heb ik me in de Tweede Kamer ingezet voor onze regio. Ik heb gezien en gevoeld dat we in het Noorden niet vanzelfsprekend op Den Haag kunnen rekenen. Vanuit het CDA hebben we een onderzoek laten uitvoeren naar

regionale ongelijkheid, genaamd ‘Voor heel Nederland’. Hieruit blijkt dat vanaf de jaren 80 steeds is geïnvesteerd in de sterke regio’s, zoals de Randstad en Eindhoven. Begrijpelijke keuzes in die tijd. Maar als je 40 jaar van dat beleid optelt, wordt het oneerlijk. Het Noorden wordt vaak overgeslagen. Soms kunnen we iets terughalen, zoals het JTF-geld waarvoor ik een motie heb ingediend. Of behoud van werkgelegenheid in de kazerne in Assen en de gevangenis in Veenhuizen. Maar het is niet vanzelfsprekend dat het Noorden iets krijgt, terwijl we hier natuurlijk ook een goed ondernemersklimaat nodig hebben. Ik zal daarvoor blijven knokken.”

## Ondernemerschap

Als dochter en kleindochter van actieve retailers, denkt Agnes dit ondernemersgeluid goed te kunnen vertolken. “Mijn moeder had vroeger samen met haar zus een galanteriezaak in Nieuw-Amsterdam. Mijn opa had een meubelzaak. Hij is mijn voorbeeld. Een enorm harde werker en altijd vrolijk. Hij was fan van Feijenoord want, zo zei hij: ‘Daar in de haven werken ze ook hard’. Maar ik weet ook dat ondernemerschap meer is dan alleen hard werken. Het is goochem zijn, kansen zien. En, je moet je geld eerst verdienen voordat je het kunt uitgeven. Het is niet vanzelfsprekend dat er elke maand iets binnenkomt. Mijn ex-man is een mkb-bedrijf begonnen en dat heb ik met hem aan de keukentafel meegemaakt. Het loon gaat eerst naar de medewerkers en pas als er wat overblijft naar jou. Een goedlopend bedrijf komt echt niet zomaar aanwaaien. Ik zie het als deel van mijn functie om de zorgen en behoeften van ondernemers te vertalen naar de rest van Noord-Nederland en daarbuiten.”

## Samenleving

Agnes vindt het mooi om te zien hoe VNO-NCW MKB Noord zich inzet voor haar leden en daarmee de bredere samenleving in het Noorden. “Ondernemers dragen veel bij aan de samenleving. Dat wordt niet altijd gezien en ik vind dat onterecht. Als ik op zaterdag bij voetbalclub

ACV in Assen langs de lijn sta, zie ik dat de lokale ondernemers het mogelijk maken dat de voetbalclub kan draaien. Dat geeft me een trots gevoel. Ondernemers zijn onderdeel van de samenleving en dragen daar op een positieve manier aan bij. Ze zien kansen en komen met ideeën voor problemen. Daarin zijn ze vaak verder dan de overheid. Het belang van ondernemers voor de samenleving mogen we veel meer uitventen. Tegelijkertijd mag de bal niet te makkelijk bij ondernemers gelegd worden. Als de samenleving iets van het bedrijfsleven vraagt, moet je het ook over de randvoorwaarden hebben. Daarin moet de overheid haar rol pakken, financieel en qua speelveld. Het is geen gratis bier.”

### De kracht van verenigingen

“Ik hou van verenigingen, omdat je samen de samenleving mooier kunt maken,” concludeert Agnes. “Natuurlijk kom je op voor je eigen belangen, maar eerst ben je samen een club. Je ontmoet elkaar en bij het drinken van een kop koffie doe je ‘handel’ en ontstaan mooie dingen. Zo heb ik altijd mijn werk gedaan in de Tweede Kamer en zo hoop ik dat nu ook te doen. Ik wil graag benaderbaar zijn voor leden en geloof in dienend leiderschap. Graag ga ik samen aan de slag voor een sterk bedrijfsleven in het Noorden. Dat begint met een sterke

club, met hopelijk nog wat leden erbij. Het doel is een bloeiend geheel, waar iedereen graag bij wil horen omdat je bijdraagt aan een sterker ondernemersklimaat en een mooiere samenleving in Noord-Nederland.”

## IK HOU VAN VERENIGINGEN, OMDAT JE SAMEN DE SAMENLEVING MOOIER KUNT MAKEN

### Dit is Agnes Mulder

Agnes Mulder (1973) studeerde internationale betrekkingen in Groningen, wat ook de plek was waar zij betrokken raakte bij de politiek. Na haar studieperiode werd Agnes Mulder Statenlid in Drenthe namens het CDA en later fractievoorzitter van de gemeenteraad in Assen. Ze heeft eerst als accountmanager zaken bij de ABN-AMRO Bank in Friesland gewerkt. Daarna in Drenthe bij de Kamer van Koophandel Noord-Nederland, waar zij vestigingsleider was en lid van het Management Team. Met haar kennis van zaken, zowel zakelijk als politiek, werd ze benaderd als kandidaat-lid voor de Tweede Kamer. De afgelopen tien jaar heeft Mulder als inwoner van Assen in de Tweede Kamer gewerkt. Als Kamerlid voor het CDA heeft zij zich onvermoeibaar ingezet voor ondernemers en de energietransitie met speciale aandacht voor de belangen van het Noorden binnen Nederland én Europa.



# Nieuwe Matching en Carrière tool concreet en bruikbaar voor alle werkgevers

**Noord-Nederland is een mooie plek om te studeren, wonen en leven. Te mooi om er niet te willen werken. Carrièrekansen liggen om de hoek en daarom is per direct een nieuwe tool voor alle leden van VNO-NCW MKB Noord beschikbaar; stagiaires en nieuw talent samen in één noordelijke database. Door jouw personeelsvraag te publiceren wordt op basis van skills een match gemaakt.**

**M**et deze Matching en Carrière tool (M&C-tool) zullen talenten, stagiaires, toekomstig personeel en werkgevers elkaar makkelijker kunnen vinden. Het geeft een overzichtelijk en compleet beeld van beschikbaar werk, stages, trajecten en onderwijsopdrachten. Dit aanbod wordt op basis van skills "gematched".

"We gaan van individuele kennis en beperkt zicht op de geschikte kandidaten en vacatures, met van technologie naar breder blikveld voor iedereen," aldus regiomanager en speerpunthouder Arbeidsmarkt en Onderwijs Jurgen Elshof. "Een persoonlijke match werkt het beste. De kandidaat is dan bekend en het bedrijf ook. Stel je voor

de vacature of stageopdracht te verrijken met gewenste skills, vaardigheden of competenties, dan kan er een deze persoonlijk match worden gemaakt met de talenten door een veel groter bereik. Door de gedeeltelijke automatisering, wordt de combinatie met menselijk handelen met slimme technologie alles veel groter, sneller en duidelijker."

## **Kennis over de actuele stand van zaken**

"Er is dus nu een gratis platform waar alles en iedereen op de noordelijke arbeidsmarkt bij elkaar komt," vertelt Harm van Lieshout van onafhankelijke stichting achter de *M&C-tool*. "Daarmee zijn we er nog niet. Met de opgebouwde kennis en data willen een flinke bijdrage leveren aan de arbeidsmarktinnovatie en zullen deze *M&C-tool* onderhouden en verder ontwikkelen." Harm van Lieshout is samen Arjen Edzes verbonden aan Hanze Hogeschool Groningen en samen met hun collega's werken zij met Talent in de Regio dagelijks aan talentontwikkeling en -behoud in Noord-Nederland. En dat is hard nodig!

Er wordt al jaren, terecht of onterecht, gesproken over een *braindrain*; het vertrek van talent uit Noord-Nederland. Wel is duidelijk dat we in het Noorden jaarlijks veel mensen opleiden die niet eenvoudig de mooie bedrijven in de regio vinden. Zij kiezen dan snel voor de corporates elders. De tool maakt de bedrijven in het Noorden wel zichtbaar en de data maakt in grote lijnen zichtbaar wat de skills en vaardigheden van studenten en bestaande werknemers zijn en wat zij ambiëren. Door hier op in te spelen kunnen zij mogelijk behouden worden. Dat is hard nodig, want anders daalt de totale beroepsbevolking te hard om alle bedrijven en organisatie in het Noord-Nederland te kunnen blijven bedienen.

## **Nieuwe matches door bijhouden skills en wensen**

Werkgever en talent die de M&C-tool gebruiken zijn en blijven de baas over hun eigen vraag, aanbod en profiel. Zo kun je als talent al op de middelbare school beginnen een profiel aan te maken voor een eerste snuffelstage. Op latere leeftijd is hetzelfde profiel bruikbaar voor een afstudeerstage, bijbaan of eerste "echte" baan. Door het profiel continue aan te passen en aan te vullen met je actuele skills, kunnen er nieuwe matches ontstaan met





werkgevers die op hun beurt hun actuele vraag bijhouden op hun profiel. Zo weten werkgevers en (potentiële) werknemers elkaar te vinden en te beoordelen of ze bij elkaar passen. “Met het juiste talent kunnen regionale werkgevers beter presteren, produceren en investeren. Op dit moment is voldoende goed personeel één van de kritische succesfactoren voor groei en vestiging van bedrijven.” stelt Jurgen. “Onze verenging stimuleert ieder werkbaar initiatief dat de bedrijven helpt aan toekomstig personeel. Onze leden hebben zo voordeel op deze krappe arbeidsmarkt. Het mooie van deze specifieke tool is dat het bestaande initiatieven aan de achterkant kan versterken. Denk hierbij aan Make in the North, Wrk.frl, New Energy Coalition en zelfs Noorderlink. Zij krijgen een nog beter beeld van wat er speelt in Noord-Nederland. Daarbij is het geen publieke concurrent van intermediairs.”

### LifeLines van de arbeidsmarkt

Het succes van de M&C-tool hangt in grote mate af van het aantal profielen dat wordt aangemaakt. Het heeft alles in zich om er een LifeLines van de arbeidsmarkt te worden. Het langlopende generatie-onderzoek van het UMCG wordt alom geroemd om het inzicht die het geeft en de toepasbare kennis die het ons in het Noorden biedt. “We willen daarom ook alle werkgevers met vacatures en werknemers met talent oproepen om een profiel aan te maken. Zo komen vraag en aanbod echt bij elkaar en kan iedereen die medewerkers zoekt of een volgende stap wil maken in zijn/haar carrière, de juiste informatie vinden,” aldus Harm van Lieshout. “Als je dat nu doet voor de eerstvolgende vacature, stage-opdracht of sollicitatie, kun je deze de volgende keer hergebruiken en verder aanvullen.”

## Skills-based matchen vergelijkbaar met puzzelen

Het skills-based matchen van werknemers en werkgevers betekent eigenlijk het koppelen van werknemers aan werkgevers op basis van vaardigheden in plaats van bijvoorbeeld werkervaring of opleidingsniveau.

- 1. Vaardigheden:** Eerst kijken we naar de vaardigheden van een persoon. Dit zijn dingen die de persoon goed kan. Dit kan variëren van technische vaardigheden zoals programmeren tot vaardigheden zoals communicatie of leiderschap.
- 2. Matchen:** Dan kijken we naar de bedrijven. Welke vaardigheden hebben ze nodig? Waar zijn ze naar op zoek in een werknemer? Dit is als het zoeken naar de plek in de puzzel waar het stukje past.
- 3. De oplossing:** Wanneer we een persoon vinden wiens vaardigheden matchen met wat het bedrijf nodig heeft, dan hebben we een ‘match’. Dit is alsof je het juiste puzzelstukje hebt gevonden dat precies past.

Dit proces kan helpen om mensen te vinden die precies passen bij wat een bedrijf nodig heeft. Het kijkt zeker wel naar opleiding of werkervaring maar ook wat de persoon daadwerkelijk kan.

### Luistertip

Talent Talk-podcast aflevering 4 waarin Harm van Lieshout (lector Human Capital) en Jurgen Elshof (VNO-NCW MKB Noord) in gesprek zijn over de Matching en Carrière Tool.



# Gelukkig hebben we de foto's nog

**WE HEBBEN HET AFGELOPEN JAAR MEER DAN 60 EVENEMENTEN GEORGANISEERD. EEN KLEINE SELECTIE VAN DE FOTO'S**



▲ Tall Ships Races in Harlingen 15 juli '22



▼ Hydrogreenn-bijeenkomst bij Intergas in Coevorden 18 april '23



▲ Hydrogreenn-bijeenkomst bij waterstofkloper Holthausen 23 februari '23





▲ Meet the Entrepreneur met Claudia van der Pol 24 november '22



▲ Het Prinsjesdagdiner in De Nieuwe Kolk in Assen 20 september '22



▲ Bedrijfsbezoek aan ingenieurs- en adviesbureau Antea Group 22 maart '23

▼ De eerste editie van de Nacht van de Entrepreneur 18 november '22





▲ Bedrijfsbezoek aan Royal Steensma  
8 juni '23



▼ Ontbijtsessie met fiscale eindejaarstips van Afer  
accountants en adviseurs 25 november '22



▲ WLC Zomeravond op Landgoed  
Lauswolt 22 juni '22

► De Dag van de Ondernemer  
18 november '22







▲ De dames van het Drentse regiobestuur op bezoek bij het college van B&W van Assen 31 januari '23



▲ Nieuwjaarsreceptie Noord-Nederland 2023 11 januari '23

▼ Uit de bak, aan de bak in de PI Leeuwarden 2 november '22



▲ Visite Veenhuizen 26 mei '23



▲ Het Noordelijke Mobiliteitscongres 19 april '22

# Groningers boven aardgas!



**Na uitvoerig onderzoek van meerdere jaren is begin dit jaar het rapport 'Groningers boven gas' van de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen verschenen. Het rapport onthult de verwoestende gevolgen van de gaswinning in Groningen. Het is schrijnend om te constateren hoe lang deze problemen zijn genegeerd en gebagatelliseerd: de overheid heeft gefaald in haar verantwoordelijkheid om de veiligheid en het welzijn van de Groningers te waarborgen.**

**A**ls reactie op die jarenlange gang van zaken heeft de regering niet alleen haar excuses aangeboden, maar na gesprekken met inwoners en andere betrokkenen ook een plan van vijftig maatregelen gepresenteerd. Hoewel veel van deze maatregelen – beschreven in 'Nij begun. Op weg naar erkenning, herstel en perspectief – zich richten op materiële compensatie en het herstellen van fysieke schade, gaat het herstelproces verder dan alleen een plan waarin financiële vergoedingen centraal staan. Het vereist een benadering waarin de menselijke factor en vertrouwen centraal staan.

Het is van cruciaal belang dat de uitwerking niet louter vanuit een ivoren toren wordt opgesteld, maar dat er daadwerkelijk rekening wordt gehouden met en voortkomt uit de inwoners van de provincie. Dit is niet alleen rechtvaardig, maar ook noodzakelijk om een succesvol herstelproces te waarborgen. Het is een diepgeworteld probleem dat de kern raakt van het vertrouwen tussen de overheid en de bevolking. Het is

daarbij essentieel dat de overheid actief luistert naar de zorgen en behoeften van de inwoners en ondernemers en hen betreft bij het nemen van beslissingen die hun leefomgeving beïnvloeden.

Daar komt bij dat het onwaarschijnlijk is dat de bestaande instanties met dezelfde mensensnel zullen veranderen door slechts sporadische wijzigingen van de spelregels. Er is een cultuuromslag in de organisaties nodig.

De maatregelen uit 'Nij begun' gaan ook over nieuw perspectief voor de regio. Betrek de gehele maatschappij bij het vinden van oplossingen voor vraagstukken waar wij nu en in de toekomst voor staan. Met alleen de oplossingen van nu lossen we de uitdagingen van morgen niet op. We hebben nieuwe innovatieve ideeën en denkkraft vanuit de hele wereld nodig. Een zogenaamde 'challenge-organisaties' kan hiervoor zorgen. Door een breed scala aan mensen en (internationale) organisaties mee te laten denken, versterkt dat de kennis, ideeën en dynamiek brede welvaart in onze regio.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat meer dan dertig maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen en ondernemers uit Groningen deze principes hebben opgenomen in het 'Plan voor de Groningers'. Dit plan, geïnitieerd vanuit VNO-NCW MKB Noord, de inwoner en zijn/haar woning en directe leefomgeving centraal. De stip op de horizon van het plan is dat de Groningers in 2035 wonen en werken in de meest duurzame, energiezuinige, levensloopbestendige, circulaire, bereikbare en daar waar nodig aardbevingsbestendige omgeving.

Nu is het de taak van de overheid om actie te ondernemen en deze punten daadwerkelijk tot zich neemt. We hebben allemaal behoefte aan een daadkrachtige overheid die de uitdagingen van deze tijd serieus neemt en concrete maatregelen neemt. Het beschermen van het welzijn en het waarborgen van een toekomst voor de Groningers moet daarbij centraal staan. Het is hoog tijd dat de overheid laat zien dat de Groningers weer op de eerste plaats komen, boven het aardgas. Wij staan samen met onze partners klaar om ons plan tot uitvoer te brengen!



## COLUMN MATTHIJS NOORDHOEK

# De kracht van verbinding

Uitgestrekte landschappen, sterke gemeenschappen en een pioniersgeest: Noord-Nederland staat bekend om zijn kenmerkende eigenschappen. Maar er is nog een aspect waarin deze regio uitblinkt en die ik, nu we de coronapandemie achter ons hebben gelaten, gelukkig weer zie herstellen: het krachtige zakelijke netwerk met korte lijnen.

Waar we in het staartje van vorig jaar nog zochten naar de juiste balans, lijkt alles inmiddels ingeklonken te zijn. Van 'er is zoveel om in te halen en bij te zijn' - met als gevolg dat vrijwel iedereen, gasten én organisatie, er nooit met z'n volledige aandacht bij bleek - naar oog voor elkaars planning met goed georganiseerde inhoudelijke bijeenkomsten. Als we iets geleerd hebben van de afgelopen jaren, is het dat inhoud boven frequentie gaat. Dat komt wat mij betreft ten goede aan ons netwerk.

Dat zakelijke netwerk is een levendig ecosysteem dat deuren opent en kansen creëert voor ondernemers en bedrijven van alle soorten en maten. Regelmatig zien we daarvan prachtige voorbeelden bij JNO. Wat dit noordelijke netwerk zo bijzonder maakt, is de onmiskenbare verbondenheid

tussen al die verschillende spelers. Hier draait het niet alleen om het vergaren van contacten, maar om het opbouwen van duurzame relaties die gebaseerd zijn op vertrouwen, wederzijds begrip en een gemeenschappelijk doel: het versterken van de regio als geheel. We hebben elkaar nodig.

Een van de meest opvallende zaken aan ons netwerk vind ik de snelheid en efficiëntie. Wie vanochtend een vraag heeft, heeft vanmiddag een antwoord. Een mooi voorbeeld: de appgroep met alle leden van JNO. In een tijd waarin de wereld steeds sneller draait, zijn juist korte lijnen van onschatbare waarde.

Juist omdat die lijnen hier zo kort zijn, ontstaan ook hechte samenwerkingen en dwarsverbanden tussen sectoren. Grenzen kennen we niet. Silo's doorbreken we. De diversiteit aan expertise en ervaring in onze regio is een vruchtbare voedingsbodem voor synergie en het ontstaan van baanbrekende ideeën. Dit is de plek waar de slimste geesten samenkomen om gezamenlijk aan onze toekomst te bouwen.

Kortom, ons netwerk bevordert innovatie, samenwerking en groei. Het is een gemeenschap van

gepassioneerde ondernemers die gelooft in de kracht van verbinding. Hier worden grenzen verlegd, kansen benut en successen gevierd. Ik vind ons een waanzinnig voorbeeld van wat er kan worden bereikt als mensen en bedrijven hun krachten bundelen en samenwerken aan een gemeenschappelijke visie.

We moeten met het oog op de toekomst wel zorgen dat we dat netwerk blijvend versterken en elkaar blijven vinden. Voor het komende seizoen van JNO, dat bij ons in september van start gaat, kozen we daarom bewust voor de strategie van minder, maar beter. Minder evenementen, maar wel onvergetelijk in vorm en inhoud. Mét heel veel ruimte voor dat zakelijke netwerk. Dat is tenslotte een van de dingen waarin we in het Noorden zo in uitblinken.

**Matthijs Noordhoek**  
duo-voorzitter JNO



*het is aan jou!*

# Van kracht naar kans - ondernemers nemen de regie

**Leven, werken en leren in het Noorden van Nederland als werkgever of ondernemer nóg mooier maken: dat is de uitdaging waar onze INNPACT-leden zich de afgelopen periode over hebben gebogen. Het Noorden biedt immers prachtige kansen voor economische ontwikkeling, welvaart en groei.**

investeren en samenwerken zijn de sleutelwoorden. Ondernemers en bedrijven moeten de regie pakken en hun omgeving beïnvloeden. Niet wachten op beleid en regelgeving van de overheid, maar zelf doen! Goede voorbeelden zijn er genoeg.

**Z**o zijn we een toonaangevende regio op het gebied van duurzame energie, kennen we een lange traditie en sterke expertise op het gebied van agribusiness en voedselproductie en hebben we hoogwaardige onderwijs- en kennisinstellingen die kennis en talent genereren. Bovendien hebben we prachtige natuurgebieden, schilderachtige landschappen en UNESCO-werelderfgoed. Een rustige en veilige leefomgeving waarin de gemeenschapszin groot en levenskwaliteit hoog is. Hoe kunnen we als werkgevers en ondernemers deze kracht nog beter benutten?

Naast deze kracht en kansen liggen er in het Noorden ook een paar flinke uitdagingen. Onze bevolking krimpt. Nog steeds trekken jongeren naar stedelijke gebieden op zoek naar carrièremogelijkheden. In sommige delen zijn er tekorten aan sociale voorzieningen zoals ziekenhuizen, scholen en culturele voorzieningen. Het gebrek aan goede infrastructuur en verbindingen maakt het lastiger om naar ons werk te reizen en dit kan de economische ontwikkeling beperken. Er zijn te weinig (duurzame) woningen en de energiearmoede is hier groter dan in de rest van Nederland. We hebben grote ambities op het gebied duurzame energie, maar ook hier werpen infrastructuur en financiering soms barrières op.

## **Investeren in kansen**

INNPACT is ervan overtuigd dat het bedrijfsleven - denkend vanuit trots en kansen - sterk genoeg is om deze uitdagingen aan te gaan. Creativiteit, ondernemerschap,



Daarmee willen we andere bedrijven inspireren en laten zien dat het kan. Je kunt aan allerlei knoppen draaien om aantrekkelijk te zijn voor (jong) talent, bij te dragen aan de leefbaarheid van je directe omgeving en goede bereikbaarheid van je bedrijf.

### Trendship 2.0

Om die boodschap en goede voorbeelden uit te dragen, denkt INNPACT groots. We werken daarom aan de plannen voor Trendship 2.0, jarenlang hét event voor business, trends en innovatie. Trendship 2.0 gaat met nieuwe energie over wonen, werken en leven. Als deelnemer van het event stimuleer je vernieuwing en draag je actief bij aan een sterke noordelijke regio. Het publiek wordt gekleurd door ondernemers die met hun onderneming de groei in onze regio willen versnellen. Een open ondernemersklimaat zorgt direct én indirect voor meer (commerciële) kansen. Tijdens Trendship 2.0 denk je mee tijdens workshops, praat je mee tijdens panels, en word je geïnspireerd door verwachte en onverwachte ontmoetingen. We dromen en doen tegelijkertijd. Ambitie is er namelijk genoeg, ook bij INNPACT.

We zijn nu met alle voorbereidingen bezig om in het voorjaar van 2024 een groots event neer te kunnen zetten. Wil je je meedoen of je aansluiten bij INNPACT? Neem contact op met Sandra Pot, regiomanager Groningen: [pot@vnoncw-mkbnoord.nl](mailto:pot@vnoncw-mkbnoord.nl).



INNPACT-leden willen als bijzonder VNO-NCW Noord-lid zorgen voor een positieve impact op het ondernemersklimaat en maatschappelijke thema's in het Noorden. De INNPACT-leden maken daarnaast de belangrijke bijeenkomsten van de vereniging, zoals het Prinsjesdagdiner, de Nacht van de Entrepreneur en de WLC Zomeravond mede mogelijk.

## Lijst deelnemers

Arcadis	Louis Luitjens
Arriva	Milfred Hart
Bouwgroep Dijkstra Draisma	Eric Nicolai
Deloitte	Cindy Loeff
FB Oranjewoud	Els Kloosterman
Friesland Lease	Mirjam Marinus
GasTerra B.V.	Annie Krist
Groningen Seaports	Richard Middel
Hanzehogeschool Groningen	Annemarie Hannink
HZPC Holland B.V.	Gerard Backx
Mediahuis Noord	Marc Reineman
N.V. Nederlandse Gasunie	Hans Coenen
NOM	Dina Boonstra
PlasBossinade Advocaten N.V.	Jan Leo de Hoop
PlusNauta	Bram Nauta
Rabobank Groningen & Drenthe	Carlo Ezinga
Spits Oosterwolde	Edwin Frenay van 't Veen
Trip Advocaten en Notarissen	Wybe Mollema
TVM Verzekeringen	Michel Verwoest

# Leren zit in ons noordelijke DNA

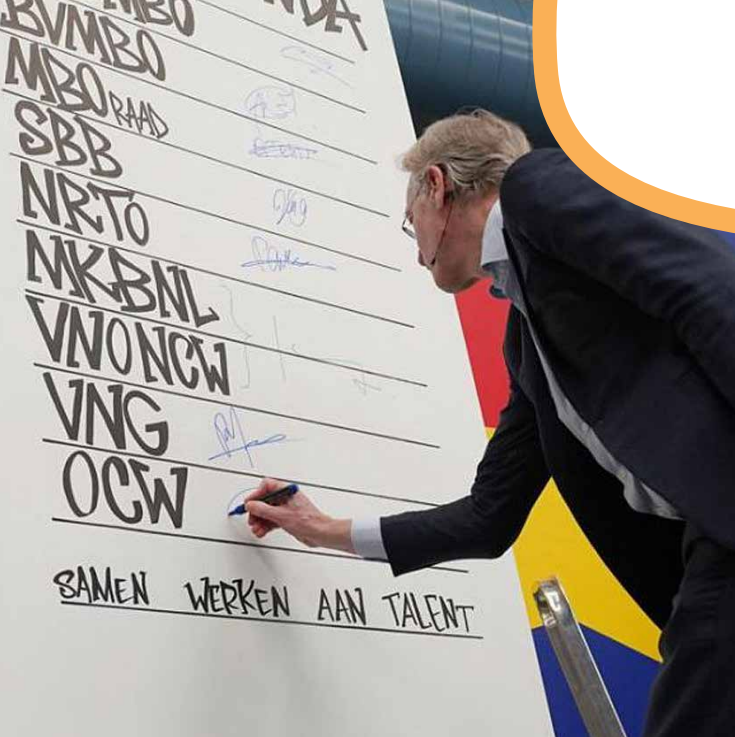
**Jong geleerd, oud gedaan. Zo luidt het gezegde maar is het traditionele idee dat we vooral leren in onze eerste twintig levensjaren en die kennis vervolgens inzetten in onze loopbaan niet achterhaald?**

**D**e economische toekomst van Noord-Nederland is afhankelijk van goed opgeleide jongeren, geschoolde werknemers en lokaal toegankelijke opleidingen. Bij ongewijzigd beleid zal de beroepsbevolking in Noord-Nederland in de komende 30 jaar aanzienlijk afnemen. In sommige rapporten staat minus 16% in 2050 terwijl de rest van Nederland gelijk blijft of groeit. Stimulerend beleid, verhoogde arbeidsparticipatie en meer kundigheid is essentieel. Dit kan bereikt worden door internationaal talent, automatisering en procesverbeteringen én door continue scholing.

Het is cruciaal dat bedrijfsleven en regionale opleidingsinstituten samenwerken. Daarom is VNO-NCW MKB Noord onlangs een strategisch partnerschap aangegaan met DNA verband, de samenwerking van Drenthe College, Noorderpoort en Alfa-College. Mare Riemersma, lid college van Bestuur Drenthe College, benadrukt het belang van de relatie tussen het bedrijfsleven en opleidingsinstituten "Samenwerken met lokale bedrijven is niet alleen belangrijk voor onze studenten, maar ook voor werkgevers. Bedrijven krijgen zo de kans om aanstormend talent te beoordelen en hen te vormen volgens hun specifieke behoeften. En het mbo heeft het bedrijfsleven nodig om te weten hoe ze kunnen aansluiten op de vraag uit de markt."

Voor werkgevers in Noord-Nederland zijn stagiairs waardevol vanwege hun frisse energie en innovatieve ideeën. Maar de aantrekkelijke arbeidsmarkt is één van de oorzaken dat mbo-studenten hun studie voortijdig beëindigen. Het verschijnsel om een stagiaire voor de afronding van de opleiding toch in dienst te nemen, wordt 'groenpluk' genoemd. Groenpluk kan op termijn problemen veroorzaken door het ontbreken van een diploma, volgens regiomanager Jurgen Elshof die themahouder Arbeidsmarkt en Onderwijs is: "Het is heel mooi dat je op deze manier met meer personeel een klus kan aannemen, maar wat gebeurt er als iemand na een paar jaar een andere functie wil, maar niet over een diploma beschikt? Groenpluk keuren we om die reden af." Het mbo heeft, om dit tegen te gaan, programma's zoals 'Nieuwe Wegen' bij Noorderpoort opgezet om studenten te helpen een passende opleiding te vinden. Met motivatiegesprekken of een overstap naar een andere studie, blijven studenten studeren tot zij hun diploma hebben. Soms is ook een overstap van BOL naar BBL een oplossing maar toch benadrukt Mare Riemersma het belang van het meer klassikale BOL-onderwijs: "Gezien de levensfase vinden wij het belangrijk dat studenten zoveel mogelijk met leeftijdsgenoten omgaan. Je bent maar één keer jong!"

*Het middelbaar beroepsonderwijs kent twee soorten opleidingen: BOL en BBL. BOL staat voor Beroeps Opleidende Leerweg waarbij de student het grootste deel van de opleiding op school te vinden is en daarnaast stages loopt. BBL staat voor Beroepsbegeleidende Leerweg waarbij de student een combinatie doet van werken en leren in dienst van een erkend leerbedrijf.*



▲ Ondertekening Stagepact door minister Robbert Dijkgraaf

### Het stagepact

Met het recentelijk ondertekend Stagepact 2023-2027 werken mbo, VNO-NCW, MKB-Nederland en andere partners samen om stagebegeleiding te verbeteren, stagediscriminatie te elimineren en passende vergoedingen te bieden voor stagiairs en BBL'ers. Het pact introduceert 'stagematching', waardoor studenten objectief worden gekoppeld aan leerbedrijven. Dit bevordert gelijke kansen. Er zijn daarin ook drie contactmomenten per stage tussen school, student en leerbedrijf vastgesteld, waarvan minstens één fysiek bij het leerbedrijf. De stagevergoedingen zullen alle kosten dekken en cao-overeenkomsten worden aangemoedigd. De Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) en werkgevers werken daarbij samen om voldoende stageplaatsen en leerwerkbanen te bieden. Voor de BBL-route wordt gestreefd naar een stabiele subsidiehoogte, wat meer zekerheid biedt voor werkgevers.

Dit pact bevordert eerlijke stagematching en het contact tussen school, student en leerbedrijf. Met DNA als strategisch partner van VNO-NCW MKB Noord zullen we de komende jaren leden blijvend informeren over het Stagepact, ervaringen ophalen en delen. Schroom niet om aan te geven bij VNO-NCW MKB Noord en/of bij de scholen of de afspraken werken.

### De kloof tussen theorie en praktijk overbruggen

Leven Lang Ontwikkelen (LLO) is belangrijk voor Drenthe College, Noorderpoort en Alfa-college. Gezamenlijk pakken we het regionale vraagstuk van overstap van aardgas naar minder fossiel en het tekort aan vakmensen aan. Met het DNA-partnerschap zullen we scholing tijdens de loopbaan stimuleren. Het is de wens om gezamenlijk scholingsprogramma's aan te bieden en de verbinding tussen studenten, bedrijven en docenten te versterken om het ondernemerschapsonderwijs te bevorderen. "We willen een goede manier bieden om de kloof tussen theorie

en praktijk te overbruggen," aldus Mare Riemersma. "En daarom halen we graag bij bedrijven informatie op zodat zij een bijdrage kunnen leveren aan de opleiding van toekomstige werknemers en tegelijkertijd te profiteren van hun energie en enthousiasme."

De drie organisaties zien tal van mogelijkheden voor bijscholing en kennisverrijking in de regio. Ze bieden steeds vaker mbo-opleidingen en cursussen voor volwassenen naast het reguliere onderwijs.

### Succesvolle scholing

VNO-NCW MKB Noord, Drenthe College, Noorderpoort en Alfa-college werken al samen binnen Het Noorden Leert Door (HNLD) om scholing in de regio te bevorderen. Dat doen we met Firda, Menso Alting, Terra en Aeres. En met succes. In de afgelopen maanden deden weer bijna 400 Noorderlingen mee. De doelgroep is de individuele inwoners die om de hoek een relevant opleiding wil doen. Vooral interessant voor medewerkers in het MKB.

HNLD geeft een overzicht van actuele scholingsmogelijkheden die kansen op de arbeidsmarkt verbeteren in Noord-Nederland. Het animo is groot, de aanmeldproces redelijk eenvoudig en het toont aan dat de leercultuur snel versterkt kan worden met het mbo. Onze uitdaging ligt er nu in een structurele financiering van toegankelijke en arbeidsmarktrelevante opleidingen te realiseren. Uiteraard zullen DNA en VNO-NCW MKB Noord hierin samen optrekken.

► Mare Riemersma





# Ondernemerskansen van bodem tot buik

**Meer gezonde levensjaren. Voor mensen, voor de natuur, voor de Aarde. Dat is niet zomaar een streven, het is bittere noodzaak. Jan Buining en Petra Boorsma strijden er allebei op hun eigen manier voor.**

**H**et beseft dat we met zijn allen dingen anders moeten gaan doen, daalt zo onderhand wel in. We worden steeds ongezonder, we putten de aarde uit, we helpen de natuur om zeep. Maar dat is geen boodschap waarmee je volle zalen trekt. En die volle zalen zijn keihard nodig, om de transities die voor ons liggen met succes te doorlopen.

“Je moet er anders tegenaan kijken,” zegt Jan Buining. Hij is een van de initiatiefnemers van de Food Community en eigenaar van TastyBasics, het foodbedrijf uit Aalden dat zich volledig toelegt op ‘onbewerkte voeding’, met als doel de gezondheid van de bevolking te verbeteren. “We moeten het vooral hebben over de kansen, de businesskansen. De manier waarop we nu voedsel produceren en verwerken

is niet houdbaar. We zijn gewend geraakt aan een proces waarbij we gewassen strippen van voedingsstoffen en alleen onderdelen gebruiken die juist niet gezond zijn. Suiker, andere koolhydraten. We gaan er langzaam maar zeker kapot aan. Er móet wat anders voor in de plaats komen. Dus moet je er als ondernemer nu bij zijn, pionieren, vooraan zitten.”

Dat geldt voor de voedselverwerkende industrie, maar zeker ook voor de agrarische sector. Die heeft grote kansen om het anders te doen, in het voordeel van mens en grond, van ecosysteem en biodiversiteit. Petra Boorsma, directeur van het Biosintrum in Oosterwolde, is er druk mee: “Met de bodem vooral. De intensivering in de landbouw heeft ons veel gebracht, maar we zien steeds meer dat de nadelen



enorm zijn. De schade aan de natuur is groot, de bodem put ontegenzegglijk uit. We realiseren ons meer en meer dat er een einde aan zit en dat de weerbaarheid van de bodem essentieel is om toekomst voor de sector te houden.”

### Bodem vol microbiom

Het Biosintrum werkt mee aan een baanbrekende manier om de gezondheid van agrarische gronden door te lichten. “Samen met het lectoraat Duurzaam bodembeheer en het lectoraat Eiwittransitie van Hogeschool Van Hall Larenstein kijken we naar het microbiom (geheel aan micro-organismen) in percelen aan de hand van DNA-onderzoek. We zien bacteriën die we nooit eerder gezien hebben, we weten er echt nog heel weinig van. Maar we zien wel duidelijke verschillen tussen goede en slechte grond. Bodems met meer verschillende soorten micro-organismen zijn veel gezonder. Ze houden beter water vast, leveren betere gewassen, enzovoorts.”

Het onderzoek richt zich ook op de humane gezondheid. De vooronderstelling is dat rijkere bodems gewassen opleveren met meer voedingsstoffen. De bewijzen daarvoor worden nu verzameld. Daar vinden Petra Boorsma en Jan Buining elkaar, zoals ze elkaar voor dit gesprek treffen in Oosterwolde. Gezonde bodems, gezonde gewassen, gezonde buiken. De wetenschap ontdekt steeds meer over de rol die het microbiom in darmen speelt voor onze gezondheid. Die rol is groot. Gezonde voeding houdt de darmflora gezond. Gezonde bodems leveren die gezonde voeding.

Dat alles in ogenschouw nemend, is de hamvraag: hoe gaan we dat aanpakken? Hoe zorgen we ervoor dat boeren gezondere percelen bewerken, dat de voedingsindustrie gezondere producten gaat maken en dat consumenten gezondere producten gaan kopen? Door de uitdaging van verschillende kanten aan te vliegen, door positief te blijven en het te blijven hebben over lucratieve alternatieven. Want die zijn er wel degelijk.

### Ondernemers moeten opstaan

Jan: “Naar mijn mening moeten we niet naar de overheid kijken. We moeten als ondernemers zelf in actie komen. Volgens mij is de volgorde: beseffen dat we een probleem hebben; alternatieven en technologie uitvinden; business ervan maken. Het bedrijfsleven heeft ongelooflijk veel innovatiekracht en moet die inzetten. De overheid is nu vooral nodig om te stimuleren waar dat nodig is. Dat geldt ook voor boeren. Die hebben weer perspectief als ze kunnen werken aan de voeding van de toekomst. Daar moet duidelijkheid over zijn, want veel boeren willen wel, is mijn ervaring. Als ze maar wat meer zekerheid hebben over waar het met het landbouwbeleid heen gaat.”

Jan Buining in gesprek met Petra Boorsma ▶

### VNO-NCW Noord Food Community:



„Voeding is één ding,” vult Petra aan. “Ik denk dat we boeren ook voor andere diensten moeten belonen. Voor duurzame grondstoffen voor de industrie die ze verbouwen, maar ook voor diensten die nodig zijn vanwege de klimaatverandering, zoals waterberging. Op die manier krijgen boeren eerlijke verdienmodellen terug voor hun werk aan percelen met robuuste grond.”

De transitie komt eraan, dat is zeker. Vleesconsumptie zal afnemen, zuivelconsumptie ook, kan niet anders. Althans: als we onszelf willen redden. Ervoor in de plaats komen plantaardige producten vol voedingsstoffen die ons beschermen tegen ziekten. Dat in tegenstelling tot de producten die nu de supermarkt overbevolken. Die maken ons juist ziek.

Boeren bouwen straks gewassen die ervoor zorgen dat de druk op de medische zorg afneemt, die de bodem gezond houden, de natuur op orde en de biodiversiteit op peil. En de uitstoot van broeikasgassen verminderen ze meteen ook. Dat is perspectief, dat is wat we moeten willen, vinden Petra Boorsma en Jan Buining. “We hebben geen keus, die kant móeten we wel op. Ons huidige systeem staat op springen.” Tijd voor innovatieve ondernemers om er nú op te duiken en de kansen te pakken!



# Het perspectief op een geweldige carrière in het Noorden

**Bedrijven moeten zich als sterk werkgeversmerk neerzetten om de juiste werknemers aan te trekken en aan zich te binden. Een sterke HR-campagne of goede wervingsite zijn niet langer voldoende. Bij potentiële medewerkers (en mensen die hen beïnvloeden) moet je als bedrijf nu bekend staan als een goede werkgever met een aantrekkelijke werkomgeving, meerwaarde op meerdere vlakken en goede arbeidsvoorwaarden hebben. Dat vraagt vaak om een nieuwe aanpak; een goede *employer branding*.**



## Dogma's doorbreken

Om zich te onderscheiden heeft Rein Advocaten uit Groningen, Assen en Emmen een grote verandering doorgevoerd in hun werkwijze en hun personeelsbeleid. Daarbij werkt het advocatenkantoor met nadruk als één team. "Om als team te kunnen functioneren is het van essentieel belang om één gemeenschappelijke taal te gebruiken," legt Jeroen Sprangers uit. "In een traditionele situatie is er sprake van een hiërarchie, waarbij het management een eigen rol heeft en ook een eigen (management)taal spreekt. Dat dogma hebben wij doorbroken door iedereen, echt niemand uitgezonderd, naar een leiderschapscursus te sturen. Vaak wordt macht en hiërarchie gebruikt om zaken voor elkaar te krijgen. Door te leren hoe je de leiding kunt nemen in het eigen werk en daarbij dezelfde taal gebruikt als je collega's, gaan processen totaal anders verlopen en wordt het werken als een hecht team mogelijk. Met een geweldige resultaten!"

Dat iedereen 'een medewerker' is bij Rein Advocaten en daarin geen onderscheid bestaat tussen een hooggespecialiseerde advocaat en bijvoorbeeld een

◀ Jeroen Sprangers



#### ◀ Annaléa Chatelier

dat het belangrijk is dat het Noorden zich als collectief inzet voor een betere employer branding. Laat zien hoeveel aantrekkelijke kansen er in Noord-Nederland zijn, ook bij het MKB. Wij helpen ondernemers daar graag bij!”

#### Samen staan we sterk!

Directeur Noorderlink Henk Eggens is daar ook heel duidelijk in “Als we de *employer branding* in de keten goed regelen, dan staan we als het Noorden sterker. Nu kiezen werkgevers er nog vaak voor om in te zetten op de eigen vraag naar werknemers. Maar we doen er goed aan om een breder perspectief te bieden. We werken niet meer onze hele carrière voor één werkgever. Daarom is het belangrijk om te laten zien dat het mogelijk is om hier een geweldige werkcarrière bij diverse werkgevers te hebben. Wat we daar voor nodig hebben? Bedrijven en organisaties die laten zien wat we nu te bieden hebben, die jonge talenten en werkenden boeien en hen laten zien wat er in de toekomst allemaal mogelijk is. Daarvoor rijd ik zeer binnenkort met regelmaat met een volle bus MBO-, HBO- en WO-studenten langs ‘Noorderlink’-bedrijven om te laten zien wat we hier als noordelijk bedrijfsleven allemaal doen. Dat inspireert én dat wil ik en mijn organisatie blijven doen!”

secretaresse is ook op andere vlakken in het beleid van het kantoor zichtbaar. Jeroen: “Zo krijgen alle medewerkers bij een vast contract een lease-auto aangeboden. Dat is een grote investering, net als de leiderschapscursussen. Maar daarmee laten we zien dat het ons echt menens is. Met dit beleid hebben we nu weinig moeite om geschikte nieuwe medewerkers te krijgen én te behouden!”

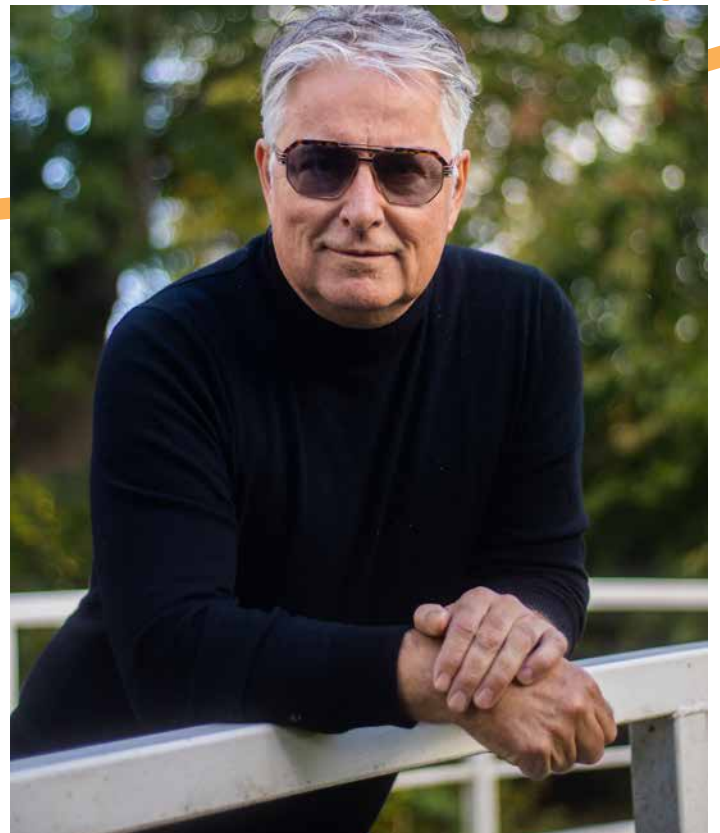
#### Internationale talenten behouden

Annaléa Chatelier is junior account manager bij Make it in the North. Dit project -waar VNO-NCW MKB Noord ook nauw betrokken bij is- wil twee problemen oplossen door ze te combineren: de tekorten op de arbeidsmarkt in

Noord-Nederland en internationale talenten die op zoek zijn naar werk. “Veel bedrijven in het Noorden zijn heel aantrekkelijke werkgevers, maar dragen dat helaas te weinig uit,” vertelt de Française. “Met name voor kleinere bedrijven blijkt het lastig om hun identiteit te tonen, maar ze lijken in vele opzichten op de grotere ondernemingen; ze staan open voor de buitenwereld, zijn flexibel en nuchter. Ook kennen veel Nederlandse bedrijven geen strenge hiërarchie, wat ook diepgeworteld is in de Nederlandse cultuur. Iedereen is welkom en geaccepteerd, los van hun status. Daar is het beleid van Rein Advocaten een prachtig voorbeeld van!”

Annaléa hoort regelmatig dat mensen zeggen dat bedrijven niet open staan voor internationaal (vaak Engelssprekend) talent. “In de praktijk blijkt dit niet het geval. Veel ondernemers die ik spreek staan positief tegenover het idee om internationale talenten aan te nemen. Alleen promoten de werkgevers zichzelf niet voldoende om een goed aanbod te krijgen. Daarom denk ik

#### ▼ Henk Eggens



NIEUW:

# Forever Young!

**“Dat was het dan,” waren de woorden die de 40-jarige Erik Dieleman sprak op zijn afscheid van Jonge Noordelijke Ondernemers (JNO) op 21 december 2022.**

**N**a vijf jaar JNO-bestuur en tien jaar lid te zijn geweest van de jonge ondernemersclub van VNO-NCW Noord, moest hij afscheid nemen: “Ik ben namelijk nu te oud voor JNO, maar ik voel mij te jong voor VNO-NCW Noord. Wat nu? Nou, *Forever Young!* Met deze nieuwe groep willen we de JNO’ers die tussen de spreekwoordelijke wal en het schip vallen helpen en behouden voor de vereniging.”

Veel JNO-leden nemen afscheid van VNO-NCW MKB Noord als ze de leeftijdsgrens hebben bereikt van 40 jaar. “Als voornaamste reden geeft men aan dat zij geen verbinding meer voelen met VNO-NCW Noord,” legt Erik uit. “Een groep van (oud) JNO’ers zag dit met lede ogen aan. Zij zijn bij elkaar gekomen en hebben een plan gemaakt voor het behouden en verbinden van deze 40+ ondernemers en werkgevers aan de ‘grote’ vereniging. Het doel van *Forever Young* is een groep samenbrengen van in eerste instantie oud JNO-leden die van elkaar willen blijven leren, waarbij de persoonlijke groei centraal staat. De cultuur en energie van JNO wordt op deze manier doorgezet buiten JNO en binnen VNO-NCW Noord.”



► Erik Dieleman

**Om dit doel te bereiken gaat *Forever Young* het volgende doen:**

1. Een specifieke WhatsApp-groep voor alle zakelijke hulpvragen. Dit is bij JNO een groot succes.
2. Samen naar activiteiten gaan van VNO-NCW Noord om samen een netwerk binnen de vereniging op te bouwen.
3. Eigen evenementen (vier tot zes) organiseren op basis van de vier pijlers van JNO.
4. Jongleren-groepen met Forever Youngsters opzetten, deze zijn vergelijkbaar met Noordgangen.
5. Een VIZ-dag (VNO in zicht) organiseren. Dit wordt een terugkerende dag voor leden van JNO en Forever Youngsters, zodat de JNO’ers kennis kunnen maken met de volgende generatie.

Het eerste event zal in september 2023 plaatsvinden. Erik: “We hebben ontzettend veel zin om hier een succes van te maken. Doe je ook mee?”

Aanmelden voor Forever Young door een mail te sturen naar Remko Travaille, [travaille@vnoncw-mkbnoord.nl](mailto:travaille@vnoncw-mkbnoord.nl)



# Achteruutkiek'n gef kopzeert biet veuruutgoan





NEWAYS UIT LEEUWARDEN

# High tech en relevant

▲ Michel Postma

**Vanuit relatieve onbekendheid een zichtbare positie verwerven in Leeuwarden; dat was de missie van Neways in de afgelopen tien jaar. Wat dit bijzondere Friese bedrijf maakt is van onzichtbare, maar onmisbare kracht in machines en apparaten: *Print Circuits Board Assembled*. Verstoep achter de behuizing van de uiteindelijke producten krijgen veel ondernemers én particulieren onbewust te maken met deze hightech-onderdelen uit het Noorden.**

**M**anaging director Michel Postma kwam veertien jaar geleden in dienst bij Neways. De 51-jarige geboren en getogen Leeuwarder kende het bedrijf niet, terwijl het al ruim vijf decennia gevestigd is in de Friese hoofdstad. Zijn missie werd het bedrijf op de kaart zetten en laten zien dat Leeuwarden plek biedt aan een prachtig bedrijf: "We zijn een technologie-

en innovatiepartner van klanten en bieden in Leeuwarden werk aan 130 mensen en aan 50 mensen in productiecentra in Slowakije en Tsjechië."

Het bedrijf ontwikkelt producten op maat in nauw overleg met zijn klanten, die een bepaalde werking in hun producten willen. Het koopt printplaten in, zogenaamde Print Circuit Boards, en voegt aan deze platen componenten toe

zoals chips en weerstandjes. Michel: “Het resultaat zijn zogenaamde Print Circuits Board Assembled (PCBA's), die in de behuizingen van het product van de klant worden geplaatst. Onze klanten zitten vooral in de *smart mobility, connectivity en semicon*. Denk daarbij aan laadinfrastructuur voor elektrische auto's, digitalisering van medische oplossingen en duurzame agrarische toepassingen.”

## HET DOET ER TOE WAT WE MAKEN

### Schaarste

Chips zijn van cruciaal belang bij Neways. Specifieke componenten zijn lastig te vervangen door een alternatief. Ze zijn gebonden aan een merk en overstappen betekent een verandering in het uiteindelijke product. Voor de klant is dat vaak niet wenselijk. Enkele jaren geleden ontstond schaarste en al in een vroeg stadium voorzag het Friese bedrijf dit tekort aan chips en adviseerde haar klanten hierover. “Wij raadden hen halverwege 2021 al aan orders te plaatsen voor 2022. Het ontbreken van één chip kan er namelijk voor zorgen dat het uiteindelijke product niet gemaakt kan worden,” vertelt Michel. “Zo kon het gebeuren dat een klant die machines maakt voor de productielijn bij een producent van chips, geconfronteerd werd met een *bottleneck*: er zijn chips nodig om de chips te produceren. In feite bijt de kop in de staart. De productie, vooral de productiegroei, dreigde te stagneren als we niet tijdig zouden anticiperen.” Voor beide partijen was dit een leerzaam moment. “De klant wilde niet het risico lopen om ‘nee’ te moeten verkopen of langer te moeten wachten. Daarom plaatsten zij veel vroeger dan gebruikelijk orders bij ons om zelf op tijd te kunnen leveren. Door dit commitment konden we dit risico voor hen verkleinen en ervoor zorgen dat de orders konden doorlopen. Nu is het probleem van schaarste met chips kleiner, maar we houden de ontwikkelingen in de keten nauwlettend in de gaten.”

### Specialistisch werk

In de hoog technische omgeving van Neways is actuele kennis van groot belang. “In Leeuwarden is er intern altijd een specialist te vinden die het antwoord kan geven op de specifieke vraag van de klant. Onze ontwikkelaars zijn continu aan het bijleren door trainingen te volgen, door ervaringen in de praktijk op te doen en door te luisteren naar ideeën van klanten. En als in Leeuwarden de kennis niet te vinden is, dan vinden we het wel bij één van de werkmaatschappijen van het hoofdkantoor in het Brabantse Son. Wereldwijd telt het gehele concern 2.800 specialisten. We kunnen zo een

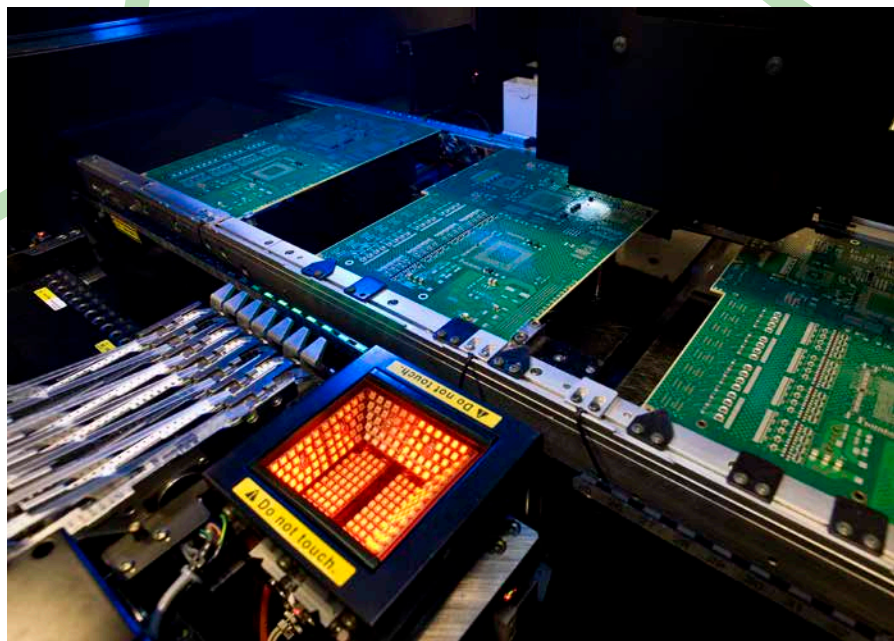
breed palet aan klanten bedienen. De één heeft een zwaar technologische behoefte, terwijl de ander op zoek is naar optimale logistiek. We passen ons aan en kunnen het juiste product samenstellen.”

### Circulair en relevant voor de naaste omgeving

Door het werken in klantenteams biedt het Friese bedrijf elke klant een vast aanspreekpunt. Dit team bestaat uit een accountmanager, planner, inkoper, engineer en kwaliteitsengineer en houdt de binding met de klant en hun ontwikkelingen nauwlettend in de gaten. Zo kunnen we klanten oplossingen aanbieden voor zaken die in de toekomst gaan spelen. “Ook maken we afspraken met de klant om geleverde producten aan het eind van de levenscyclus terug te halen. De componenten die herbruikbaar zijn gebruiken wij opnieuw. De rest wordt gescheiden afgevoerd. We maken ons al in het ontwerpstadium van een product sterk voor de mogelijkheden voor circulair gebruik.”

De onderneming hecht er veel belang aan ook relevant te zijn voor de naaste omgeving. “We werken nauw samen met de ROC's, waarmee we een intern trainingsprogramma hebben ontwikkeld. Onze werknemers volgen deze en ook zij-instromers en werkzoekenden kunnen hieraan meedoen. Ook staan we in nauw contact met NHL Stenden. De afgelopen drie jaar hebben we er vijftien hooggeschoolde werknemers kunnen vinden voor verschillende indirecte functies.”

Michel besluit: “Een bedrijf om trots op te zijn! Ik ben supertrots als ik langs de schotels van Astron fiets; ook deze doen hun werk mede dankzij onze techniek. Het doet er toe wat we maken, ook al zie je het niet aan de buitenkant. Vroeger was het ‘Intel inside’, tegenwoordig zeg ik ‘Neways Inside.’”



PRIJS-  
VRAAG

# Taal Werkt!

VNO-NCW MKB Noord vindt het belangrijk om werkgevers en ondernemers te ondersteunen om alles uit hun onderneming te halen wat erin zit. Met het project Taal Werkt! brengen we *laaggeletterdheid* onder de aandacht. Zodat uiteindelijk de basisvaardigheden van medewerkers verbeteren.

In de arbeidsmarktregio Groningen hebben ruim 80.000 mensen moeite met taal, rekenen en digitale vaardigheden. Het merendeel van hen heeft een baan. Dus misschien heb jij als werkgever ook wel te maken met interne communicatie die niet goed overkomt. Van de tekst hieronder is slechts een deel leesbaar: 60%. Lukt het jou om er een kloppend bericht van te maken?

Maak kans op een  
boekenbon van €25,-

*Binnen ons - moeten regelmatig - van de - - de  
andere - - worden. - , zoals de - , nemen die  
zware - van - over. Om te - voor je - - én die van  
de - die je onderweg - , zijn er - gemaakt voor  
het - . De meest - interne - zijn:*

*Kijk - voor -*

*- geen - op de - of -*

*Zet - - met - van -.*

Wil jij kans maken op een leuk bedrag om te besteden aan een boek of een tijdschrift -en dus taal- geef dan antwoord op de volgende vraag: Hoeveel procent van een tekst moet je kunnen lezen om die te begrijpen?

**Stuur je antwoord  
vóór 31 juli 2023 naar  
grootkoerkamp@vnoncw-mkbnoord.nl  
en maak kans!**

De volledige tekst staat op onze website.  
Scan de QR-code

**TAAL  
WERKT!**

## Meer over Taal Werkt!

Voor meer informatie over het verbeteren van basisvaardigheden op de werkvloer kun je altijd terecht bij onze aanjager Gemma Groot Koerkamp of op onze website!







## MASTERCLASS TOEZICHTHOUDEN

# Een bewuste keuze voor een toezichthoudende rol

Binnen een uur na openstelling was de masterclass 'Toezichthouden voor ondernemers' van VNO-NCW MKB Noord en Talent Performance volgeboekt. "Het animo heeft ons zelf ook verrast," zegt Maurice Hoogeveen van Talent Performance. "We zien dat veel ondernemers een toezichthoudende rol interessant vinden. Je leert veel als je binnenkijkt in een andere organisatie. Bovendien kun je iets betekenen voor de samenleving als je kiest voor een maatschappelijk relevante organisatie."

**V**NO-NCW MKB Noord en Talent Performance hebben ervaren toezichthouder Robert Reekers gevraagd voor de inhoudelijke invulling. Robert: "De masterclass is voor ondernemers die overwegen om toezichthouder te worden, maar er eerst meer van willen weten.

Deelnemers variëren van twintigers met een start-up tot zestigers die al jarenlang een eigen bedrijf hebben. Maar ook managers en directeuren van grotere organisaties die zijn aangesloten bij VNO-NCW Noord. Een toezichthoudende rol brengt een grote verantwoordelijkheid met zich mee. Er komt veel bij

kijken, dus is het belangrijk om te weten waar je precies aan begint. Na deze masterclass kun je een bewuste keuze maken.”

### Dennis Cooking Place

De masterclass bestaat uit twee avonden en vindt plaats bij Dennis Cooking Place. Deze locatie is een essentieel ingrediënt in de succesformule. Deelnemers starten met een gezamenlijke maaltijd in de kookstudio, bereid door kok en gastheer Dennis Nolle. “Deze locatie voegt huiselijkheid en gezelligheid toe,” zegt Dennis. “Terwijl de deelnemers genieten van een lekkere maaltijd komen mooie gesprekken op gang. Daarna gaan ze naar boven voor het serieuzere werk.”

### Inhoud

Het inhoudelijke deel is in goede handen bij Robert. Hij is toezichthouder bij onder meer Cosis en Hanzehogeschool Groningen. Daarnaast begeleidde hij circa 50 Raden van Toezicht/Commissarissen bij hun verplichte zelfevaluatie. Robert: “De eerste avond bespreken we wat het toezichthouden inhoudt. Welke rollen zijn er? Welke governance-codes zijn er? Hoe zit het met aansprakelijkheid, vergoedingen en de samenstelling van de Raad? Tijdens de masterclass spreken we vertrouwelijkheid af, waardoor deelnemers openlijk eigen ervaringen met toezichtsraden kunnen delen. Ook het leren van elkaar is waardevol.”

### Cases

De tweede avond start met informatie over toezichtvisie en reflectie van de Raad. Robert: “Als toezichthouder heb je hetzelfde doel als de directie maar wel een andere rol. Zowel bij een commercieel bedrijf met een Raad van Commissarissen als bij een theater of een zorginstelling met een Raad van Toezicht. Hoe voeg je hierin waarde toe? Daarna gaan we aan de slag met twee realistische cases. In de eerste case is sprake van een crisis die steeds verder escaleert. Het wordt een optelsom van ellende. Met daarin steeds de vraag: Welke rol pak jij als toezichthouder? En hoe blijf je rolvast?”

In de tweede case speelt een interne vertrouwenskwestie in de organisatie. “In hoeverre ga je af op signalen of ga je zelf als Raad op onderzoek uit? Hier komt ook de werkgeversrol van de Raad om de hoek kijken. Je

voelt echt hoe het is om toezichthouder te zijn, ook het ongemak dat er soms bij komt kijken. En dat het opeens veel tijd kan kosten als er iets aan de hand is. De masterclass is heel praktijkgericht, we krijgen terug van deelnemers dat ze dit heel prettig vinden. Je weet na afloop echt waar je aan begint.”

### Stuur

Aan het einde van de masterclasses bleek dat ongeveer 85% van de deelnemers nog liever toezichthouder wil worden dan ervoor. Zo'n 15% geeft aan dat ze veel geleerd hebben, maar dat het niks voor ze is. Robert: “Vaak zijn dat de mensen die graag zelf het stuur in handen hebben. Je kunt dit beter ontdekken voordat je eraan begint. En je hebt sowieso twee leuke en leerzame avonden met lekker eten en mooie onderlinge contacten.”

## OOK HET LEREN VAN ELKAAR IS WAARDEVOL

### Vijver

Deelnemers die door willen, kunnen verder praten met Talent Performance. Zij helpen organisaties onder meer bij het vinden van toezichthouders. Maurice: “Voor ons zijn de masterclasses een mooie mogelijkheid om een nieuwe vijver met toezichthoudend talent aan te boren en tegelijkertijd de gewenste diversiteit in Raden te vergroten. Diversiteit leidt tot creativiteit en innovatie. Ondernemers brengen een andere invalshoek en frisse kijk mee. Veel Raden zijn op zoek naar die inbreng, vooral in publieke organisaties. Door de masterclass kunnen we kandidaten voorstellen die echt een bewuste keuze maken en weten waar ze aan beginnen.”

Laura Wilpstra van Talent Performance: “Veel Raden bieden ook de mogelijkheid voor een traineeship. Je loopt dan een jaar mee in een Raad. Zo doe je ervaring op, zonder de verantwoordelijkheid die erbij komt kijken. Het is een mooie manier om kennis te maken met de toezichthoudende rol. Om toezichthouders met interesse in contact te brengen met zoekende organisaties hebben we de website [Talentintoezicht.nl](http://Talentintoezicht.nl) opgezet met VNO-NCW MKB Noord. Hier kunnen organisaties gratis vacatures plaatsen voor toezichthouders zonder ervaring of trainee-toezichthouders. Ook zo zorgen we voor de connectie.”

### Oproep:

Wil jij je vacature voor toezichthouders zonder ervaring plaatsen?



**BORRELTijd!**

# De Groningse eierbal



## Benodigdheden

### Voor de vulling

- 65 gram tarwebloem
- 1 theelepel fenegriekpoeder
- 1 theelepel mosterdzaad
- 30 gram roomboter
- 250 ml koude groentebouillon
- 16 kwarteleitjes
- Peper en zout naar smaak

### Voor de korst

- 60 gram bloem
- 4 eiwitten
- 50 gram paneermeel of panko

### Voor het frituren

- Zonnebloemolie of arachideolie

### De vulling voorbereiden

- Zeef de bloem in een kom en meng het met het fenegriekpoeder en het gemalen mosterdzaad.
- Smelt de roomboter in een steelpan.
- Voeg het mengsel van de bloem, het fenegriekpoeder en mosterdzaad in één keer toe.
- Verhit het mengsel al roerend twee tot drie minuten op laag vuur.
- Schenk de koude groentebouillon erbij.
- Breng het al roerend met een garde aan de kook.

- Breng het mengsel op smaak met peper en zout.
- Laat enkele minuten garen op laag vuur. Roer regelmatig.
- De ragout is klaar om af te koelen. Schep het in een schaal en laat het afgedekt met vershoudfolie 30 minuten staan. Zet de schaal daarna voor 24 uur in de koelkast.
- Kook de kwarteleieren tweeëneenhalve minuut.
- Laat ze schrikken onder koud stromend water en pel ze.
- Dep de gepelde eieren goed droog met een schone doek.

### Vulling klaarmaken

- Verdeel de ragout in zestien porties.
- Bestuif je handpalmen met wat bloem.
- Maak balletjes van de ragout en druk ze plat.
- Bestuif de eieren met bloem.
- Leg een plakje ragout in je handpalm en vouw deze om het gepelde kwartelei heen. Zorg ervoor dat het ei helemaal bedekt en de ragout gelijkmatig verdeeld is.
- Leg de balletjes in een schaal en dek deze af met vershoudfolie.
- Laat 24 uur opstijven in de koelkast.

### Het paneren

- Doe bloem in een diep bord.
- Klop de eiwitten met een vork los in een tweede bord.
- Doe het paneermeel of panko in een derde bord.
- Haal de eierballen achtereenvolgens door de bloem, het ei en het paneermeel of panko.
- Herhaal dit zodat de eierballen dubbel zijn gepaneerd.

### Frituren

- Verhit de olie in een frituurpan tot 170 °C.
- Frituur de eierballen in iets minder dan drie minuten goudbruin.



# VNO-NCW MKB Noord

Van der Hoopstraat 4  
Groningen

Turfmarkt 11  
Leeuwarden

📞 (050) 534 38 44

✉ [info@vnoncw-mkbnoord.nl](mailto:info@vnoncw-mkbnoord.nl)

💻 [www.vnoncw-mkbnoord.nl](http://www.vnoncw-mkbnoord.nl)

## DEEL EN VOLG



## #geeftruimte

VNO-NCW MKB NOORD  
**#GEEFTRUIMTE** AAN  
ONDERNEMERS

VNO  
NCW  
Noord

MKB  
Nederland  
Noord